

41. Müzik alanındaki akademisyenlerin bakışıyla: Bir metafor olarak dikte¹**Özlem ÖZALTUNOđLU²**

APA: Öztunoğlu, Ö. (2023). Müzik alanındaki akademisyenlerin bakışıyla: Bir metafor olarak dikte. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (37), 677-705. DOI: 10.29000/rumelide.1405784.

Öz

Bu araştırmada dikte yazımının, müzik alanındaki akademisyenler tarafından nasıl algılandığı, bu algının ifade edilmesinde hangi metaforlara yer verildiği incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, Türkiye’de müzik alanında çalışmakta olan 112 akademisyen oluşturmaktadır. Yorumlayıcı fenomenoloji modelinin kullanıldığı çalışmada; akademisyenlerin dikte yazımına ilişkin algıları çalışmakta oldukları kurum, mesleki deneyimleri, perdeli/perdesiz çalgı çalma durumları, dikte eğitimi verme durumları, dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı ve çoksesli dikte eğitimi almış olma durumları açısından karşılaştırılmıştır. Örnekleme yer alan akademisyenler dikteyi ifade etmek için 75 farklı metafora yer vermişlerdir. Dikte yazımı “*bulmaca çözmek gibidir*” ifadesi kullanım sıklığı açısından en fazla yer verilen metafor olarak öne çıkmıştır. Dikte yazımı “*bir konuşmayı dinlemek ve yazmak gibidir*” ifadesi de ikinci sırada en fazla kullanılan metafor olmuştur. Akademisyenlerin kullandığı metaforlar on kavramsal kategoride toplanmıştır. Araştırma sonuçları; müzik alanındaki akademisyenlerin dikte yazımını birinci sırada “*Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir*” ve ikinci sırada “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” kategorileriyle ifade ettiklerini göstermektedir. Akademisyenlerin en az görüş bildirdikleri kategorilerse “*Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır*” ve “*Dikte yazımı eğlencedir*” kategorileri olmuştur. Örnekleme yer alan akademisyenlerin dikte yazımına ilişkin görüşlerinin; çalışmakta oldukları kurum, mesleki deneyimleri, perdeli/perdesiz çalgı çalma durumları, dikte eğitimi verme durumları, dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı ve çoksesli dikte eğitimi almış olma durumları açısından farklılaştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Müzikal dikte, akademisyenler, metafor

¹ **Beyan (Bildiri):** Bu araştırma, 10-12 Kasım 2023 tarihleri arasında düzenlenen III. Uluslararası Müzik ve Güzel Sanatlar Eğitimi Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Etik İzni: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Değerlendirme Kurulu tarafından 22.06.2023 tarihli, 308493 sayılı kararla etik izni verilmiştir.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %9

Etik şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 03.10.2023-**Kabul Tarihi:** 20.12.2023-**Yayın Tarihi:** 21.12.2023; **DOI:** 10.29000/rumelide.1405784

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi ABD / Assoc. Prof., Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, Department of Music Education (Sivas, Türkiye), ozoaltun@gmail.com, **ORCID ID:** 0000-0001-5802-5428, **ROR ID:** https://ror.org/04f81fm77, **ISNI:** 0000 0001 2259 4311, **Crossref Funder ID:** 501100002966

Adres	Address
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi	RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
e-posta: editor@rumelide.com	e-mail: editor@rumelide.com,
tel: +90 505 7958124	phone: +90 505 7958124

Dictation as a metaphor from the perspective of academics in the field of music³

Abstract

In this research, it was examined how musical dictation was perceived by academics in the field of music and what metaphors were used to express this perception. The sample of the research consists of 112 academics working in the field of music in Turkey. In the study where the hermeneutic phenomenology model was used; The perceptions of academicians regarding musical dictation were compared in terms of the institution they work in, their professional experience, whether they play fretted or fretless instruments, whether they provide dictation training, the instrument used while taking dictation training, and whether they have received polyphonic dictation training. The academics in the sample used 75 different metaphors to express musical dictation. The expression “*musical dictation is like solving a puzzle*” stands out as the most frequently used metaphor in terms of frequency of use. The expression “*musical dictation is like listening to and writing a speech*” was the second most used metaphor. Metaphors used by academics are grouped into ten categories. Research results; It shows that academicians in the field of music express musical dictation with the categories “*musical dictation is the basis of music education*” in the first place and “*musical dictation is a kind of language education*” in the second place. The categories in which academics gave the least opinions were “*musical dictation is archiving*” and “*musical dictation is entertainment*”. The opinions of the academicians in the sample regarding musical dictation; It has been observed that the participants differ in terms of the institution they work in, their professional experience, whether they play fretted or fretless instruments, whether they provide dictation training, the instrument used while receiving dictation training, and whether they have received polyphonic dictation training.

Keywords: Musical dictation, academics, metaphor

Giriş

Müziksel işitme eğitiminde diktenin kullanımına ilişkin tarihsel sũreç incelendiğinde, halihazırda dil eğitimi için kullanılmakta olan dikte çalışmasının müzik eğitimine aktarılarak uygulandığı gũrũlũr. Müziğin bir dil olduğu gũrũřũyle; dil eğitiminin bir parçası olarak kullanılan dikte çalışmasının, aynı zamanda müzik dilinin ne dũzeyde öğrenildiğinin gũstergesi olarak değerlendirilmesi gũrũřũ on dokuzuncu yũzyılın müzik eğitimcileri arasında hızla yayılmıştır.

Dil eğitiminde dikte çalışmaları öğrencilerin kelime tanıma, dilbilgisi ve anlama becerilerini geliştirmek için kullanılan bir yũntemdir. Dikte, bir metnin sesli olarak okunmasıyla başlar ve öğrencilerin metni doğru bir şekilde yazmaları beklenir. Dikte alışmaları öğrencilerin bir metni dinlerken odaklanma ve

³ **Statement (Paper):** This research was presented as an oral presentation at the III International Symposium on Music and Fine Arts Education held between 10-12 November 2023.

It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Ethics Statement: Ethical permission was granted by Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Evaluation Board with the decision dated 22.06.2023 and numbered 308493.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 9

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 03.11.2023-Acceptance Date: 20.12.2023-Publication Date: 21.12.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1405784

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

anlama yeteneklerini geliştirmelerini sağlar. Bu, kelime dağarcığının genişlemesine yardımcı olur ve dil öğreniminde kelime kullanımını pekiştirir.

Bahşi (2022) *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dikte becerilerinin değerlendirilmesi* başlıklı araştırmasında; Türkçe Öğretim ve Uygulama Merkezi'nde A2 düzeyinde öğrenim gören 62 öğrencinin dikte becerilerini tespit etmeyi ve öğrencilerin dikte yaparken harf düzeyinde, hece düzeyinde ve imla düzeyinde yaptığı yanlışları belirlemeyi amaçlar. Bahşi'nin geliştirdiği "Dikte Yanlışlıklarını Tespit Etmek İçin Kullanılan Dereceli Puanlama Anahtarı"yla değerlendirilen öğrencilerin yazdığı metinlerde, çoğunlukla sözcüklerin yazımında harf fazlalığı ya da harf değişikliği hatası yaptıkları tespit edilmiştir. Bahşi'ye göre dikte yöntemi özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dilin yapısını ve ses özelliklerini kavratmak amacıyla uygulanabilecek en etkili yöntemlerden biridir.

Bozkurt, Bülbül ve Demir (2014), *Dikte ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* başlıklı araştırmalarında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde diktenin; dinleme ve yazma becerisini uygulamaya geçiren dilbilgisi öğreniminden kelime öğrenimine, anlama yetisini geliştirmekten söz dizimine kadar dilin bütün bileşenlerinde etkili olduğunu belirtirler. "Dikte, öğrencilere Türkçe metinleri anlama ve bunu yazıya aktarmaları için uygulama imkânı sağlamaktadır. Dikte uygulamasının derslerde kullanılması bu bileşenlerin daha aktif bir şekilde gelişmesine yardımcı olacaktır" (s. 169).

Takeuchi (1997) *Dictation: Is it really effective for language teaching?* adlı deneysel çalışmasında diktenin etkili bir öğretim yöntemi olduğunu doğruladığını belirtir. Araştırmada yetenek seviyesine göre üç gruba ayrılan öğrencilere, iki farklı özellikte dikte metinleri yazdırılır. Müdahale edilmeyen ve ipuçları içeren iki farklı şekilde dikte metinlerini yazan üç gruptaki öğrencilerin tümünde yabancı dil dinleme-anlama becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı bir iyileşme görülür. Takeuchi araştırmasından elde ettiği bu sonucun, dikte yöntemini kullanan dil eğitmenlerine empirik destek sağladığını, dolayısıyla diktenin yabancı dil eğitimi için etkili bir öğretim aracı olduğunu vurgular.

Bahşi (2022), Bozkurt, Bülbül ve Demir (2014) ve Takeuchi (1997)'nin araştırma sonuçlarında da görüldüğü gibi özellikle yabancı bir dilde eğitim için günümüzde de kullanımına devam edilen dikte, dil eğitiminde önemini kaybetmeyen etkili bir öğretim aracı olarak yer almaktadır.

Müzik dilinin öğrenilmesinde etkili bir araç olarak diktenin kullanımına ilişkin tarihsel bilgileri aktaran Ballance (2017) araştırmasında, on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllarda müzikal diktenin bir *eğitim aracı* olarak ortaya çıkışı hakkında detaylı bilgiler sunar. On dokuzuncu yüzyılın ortalarında genç müzisyenlere yönelik nasihatlerini yayımlayan Schumann'ın; "Kulağı geliştirmek en önemlisidir" dediği ilk nasihatine dikkat çeker. On sekizinci yüzyılda; sonradan öğrenilebilir bir beceri değil, doğuştan gelen bir yetenek olarak görülen müziksel işitme, yaklaşık yarım yüzyıl sonra Schumann'ın nasihatlerinde eğitilmesi, geliştirilmesi gereken bir müziksel dinleme süreci olarak önem kazanır. Schumann, piyano üzerindeki *mekanik çalışmayı* enstrümandan uzakken bile içsel olarak sürdürülebilmeyi; bu amaçla öğrencilere müziği kâğıt üzerinde duyabilmek için solfej yapma becerisini öğrenmelerini tavsiye eder. Schumann için bu zihinsel yetenekler bir müzisyenin temel becerileridir ve tam anlamıyla müzikalite ile özdeştir.

On sekizinci yüzyılda gizemli nedenlerden kaynaklanan içsel bir özellik olarak kabul edilen müziksel işitme becerisi, on dokuzuncu yüzyılda daha ayrıntılı bir tanımla ortaya çıkar. Böylece bireyin sistematik bir eğitimle müziksel işitme becerisini geliştirebileceği düşünçesi yaygınlaşır. Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da, müzisyen kavramı sadece icra yapabilen değil, derinlemesine analitik bir şekilde dinleyebilen bir kişi olarak kabul görmeye başlar. On dokuzuncu yüzyılın ortasına gelindiğinde, özellikle Almanca konuşulan ülkelerde müzikal kulak, yalnızca bir ses alıcısı ve entonasyonun belirleyicisi

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

olmaktan, gerçek bir müziksel düşünce aracına dönüşmüştür. Artık doğuştan gelen bir özellik değil, her müzisyenin öğrenmesi gereken sistemleştirilmiş bir yetenektir.

Wright (1921, s. 20)'a göre müziksel işitme gelişiminde karşılaşılan problemlerin çözümü, dikte yazma yoluyla bulunur. Müzik dilini anlama, okuma ve yazma çalışmalarına yönelik pedagojik yaklaşımların hızla yayıldığı ve çeşitlendiği on dokuzuncu yüzyılda müzikal dikte, müziksel işitme eğitimi çalışmalarının vazgeçilmez bir parçası haline gelir. Dikte çalışmalarının uygulanma şekilleri hakkında çok sayıda yazılı kaynak yayımlanır. Yetenek sınavlarında ya da ders değerlendirme sürecinde dikte yazma becerisi, müziksel başarının ölçümü için bir değerlendirme aracı olarak önem kazanır.

Ballance (2017) araştırmasında dört farklı yazarın, birbirine oldukça yakın yıllarda yayımlanmış olan dikte eğitimi kitaplarını karşılaştırır. 1882'de, Lavignac'ın Cours Complet'ini yayımladığı aynı yılda, Heinrich Götze (1836-1906) adında bir şan profesörü, Liebenthal (şu anda Lubomierz, Polonya) şehrinde kendi dikte kılavuzunu hazırlar. Götze'nin Musikalische Schreib-Übungen adlı kitabı Lavignac'inkinden çok daha kısa ve genel olarak daha mütevazı bir kapsama sahiptir. Bununla birlikte, Lavignac'ın aksine, Götze dikteyi bir müzik disiplini olarak savunur. Lavignac'ın yönteminde nota nota aralıkların hesaplanması istenirken, Götze aralık duyumunun ötesinde, melodinin tonal yapısını vurgular. Götze, kitabının sonunda diatonik olmayan notaları tanıttığında bile, bunları diatonik dizi derecelerinin kromatik türevleri olarak ele alır ve aralık detayları yerine geniş tonal yapıyı vurgular. Lavignac, kitabındaki sonraki melodik alıştırmaların ulaştığı ileri düzey zorluğa rağmen, böyle örneklerden bahsetmezken, Götze oldukça erken aşamalarda basit iki sesli örnekler sunar. Böylece dikte; Götze'nin çalışmasında yaygın müziksel anlamını kazanmaya başlamıştır. Leipzig'de, dikte ilk kez piyano ve kompozisyon profesörü Salomon Jadassohn tarafından önerilmiştir. Leipzig konservatuvarı, müzik okulları arasında farklı bir yönelime sahip olmuştur. Yüksek müzik eğitimine odaklanan bir kurum olarak, daha önce kapsamlı müzik eğitimi almış öğrencilere yönelik yapılandırılmış, müzikte teorik ve uygulamalı eğitime eşit derecede önem verilmiştir. Götze ve Riemann gibi Leipzig Konservatuvarı mezunu olan Jadassohn'un dikteye yaklaşımı genel olarak kulak eğitimi üzerine yapılan daha bütüncül bir çalışmanın parçası olarak ortaya çıkar. Lavignac, Götze ve Jadassohn'un dışında, Frédéric Louis Ritter, Amerika'da 1887 yılında dikte üzerine ilk Amerikan metnini yayımlar. Kendisinden önceki Götze ve Lavignac gibi, çalışmada yeni bir alan keşfettiğine inanan Ritter'in dikte yaklaşımı, Götze ve Jadassohn'un daha uzun örnekler ve daha karmaşık müzik materyallerine olan eğilimini genişletir. Ritter, kitabı yazma amacının müzik öğrencilerinin bir kere duyduktan sonra herhangi bir melodi parçasını doğru bir şekilde yazabilmelerini öğretmek olduğunu belirtmiştir. Ritter'in çalışması, genel olarak, ana öncüllerinden daha açık bir şekilde teorik kavramların işitsel anlayışını geliştirmeyi hedeflemiştir. Bu, Lavignac ile en keskin kontrastı oluşturur; çünkü Lavignac'ın öğrencileri, hiçbir şekilde armoni çalışmadan, dikte çalışmalarında uzak modülasyonlar ve ileri düzeydeki armonik ilerlemeleri sadece aralık tanıma temelinde çözmek zorundaydılar. Bu dört konservatuvar kökenli dikte yöntemi aracılığıyla, dikte profesyonel eğitim bağlamında önemli bir pedagojik uygulama haline gelmiştir. "Farklı şehirlerde eş zamanlı olarak ortaya çıkması ve daha sonra hızla diğer konservatuvarlarda benimsenmesiyle dikkat çeken dikte eğitimi yaygın başarıya olanak tanıyan sofistike bir kavramsal dönüşümdür" (Ballance, 2017, s. 231).

On dokuzuncu yüzyılın sonlarında müzikal dikte, müzik eğitiminin farklı seviyelerinde yer bulmuş ve müzikalite kavramıyla iç içe geçmiştir. Konservatuvarların kavramsallaştırdığı şekliyle dikte, zihinsel ve analitik dinlemeyi önde tutan ve müzik eğitiminin merkezi bir ilkesi olarak kabul edilen güçlü bir araç özelliği kazanmıştır. Günümüzde müzikal diktenin konu edildiği araştırmalar incelendiğinde gerek deneysel gerekse betimsel çalışmalara yer verildiği görülür. Deneysel çalışmalara örnek olarak Öner

Adres	Address
<i>RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi</i>	<i>RumeliDE Journal of Language and Literature Studies</i>
e-posta: editor@rumelide.com	e-mail: editor@rumelide.com,
tel: +90 505 7958124	phone: +90 505 7958124

(2021)'in, Özgül ve Tanınmış (2016)'ın, betimsel çalışmalara örnek olarak Uçal Canakay (2021)'in, Burç ve şen (2019)'in, Çelikleş ve Özeke (2019)'nin araştırmaları aşağıda sıralanmıştır.

Diktenin seslendirildiği çalgının, dikte etme başarısını ne düzeyde etkilediğini araştıran Öner (2021), makamsal diktelere yer verdiği deneysel bir çalışma gerçekleştirmiştir. Öner (2021)'in *Türk Müziği işitme eğitiminde enstrüman seğıiminin dikte algısına etkisi* başlıklı deneysel çalışmasında, lisans öğrencilerine ud, keman, kanun, ney, klarnet ve viyolonsel ile Rast ve Karcığar makamlarında 12 farklı dikte kaydı dinletilmiş her enstrümanın diktesinden alınan puanlar hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin kanun ile sorulan diktelere yazarken Karcığar makamına göre Rast makamında daha başarılı olduğu görölmüştür. Öner (2021) ayrıca araştırma sonucunda en yüksek dikte puanlarının kanun ve ud ile çalınan diktelelerde; en düşük dikte puanlarının ise klarnet ve viyolonsel çalınan diktelelerde kaydedildiğini belirtmiştir.

Dikte çalışmalarının, öğretmen ve öğrencinin yüz yüze olduğu sınıf ortamının dışında da sürdürebilmesine olanak sağlayacak bir eğitim aracıyla uygulanabilmesini hedefleyen Özgül ve Tanınmış (2016)'ın *Ezgisel dikte çalışmalarında bilgisayar destekli eğitimin öğrenci başarısına etkileri* başlıklı araştırmalarında; Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda, müziksel işitme eğitimi almakta olan lisans birinci sınıf öğrencilerinin bilgisayar destekli dikte eğitimi yazılımla uygulanan dikte çalışmalarındaki başarı durumları incelenmiştir. Deneysel çalışmadan elde edilen veriler, geleneksel sınıf ortamında dikte eğitimi alan kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında, son test puanları lehine anlamlı fark olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde bilgisayar destekli dikte eğitimi alan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında da son test puanları lehine anlamlı bir fark olduğu görölmüştür. Gruplar, son test puanları ağıısından karşılaştırıldığında ise bilgisayar destekli dikte eğitimi yazılımla uygulama yapan deney grubunun istatistiki olarak daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Diktenin lisans öğrencileri için ne ifade ettiğini anlayabilmemiz ağıısından değerli bilgiler içeren Uçal Canakay (2021)'in *Müzik öğretmeni adaylarının müziksel dikte yazmaya ilişkin algularının metaforlar aracılığıyla incelenmesi* başlıklı araştırmasında; 82 müzik öğretmeni adayının dikte yazmaya ilişkin görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin çoğunlukla *bilmece/bulmaca/bulmaca çözmek* (f=12), *bilgisayarda strateji oyunu oynamak* (f=4) ve *matematik problemi çözmek* (f=4) metaforlarını kullandıkları, toplamda ifade edilen 70 metaforun; mutluluk veren (%19,51), dikkat gerektiren (%19,51), çözümlenme (%13,41), karışık duygulara yol ačan (%9,76), somutlaştırma (%8,54), zorluk (%8,54), emek ve çaba isteyen (%8,54), gelişim sağlayan (%7,32), sıkıntı veren (%4,88) olmak üzere giderek azalan bir sıklıkta 9 ayrı kategoride yer aldığı gözlenmiştir.

Burç ve şen (2019)'in *Müzik eğitimi alan öğrencilerin müziksel işitme dersinde makamsal dikte yazma becerilerinin belirlenmesi* başlıklı araştırmalarında; öğrencilerin araştırmacılar tarafından hazırlanan makamsal ezgileri notaya almaları istenmiştir. Araştırma sonuçları, öğrencilerin makamsal dikte yazma becerilerinin orta düzeyin biraz üstünde olduğunu göstermiştir. Güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrencilerin diğer liselerden mezun olan öğrencilere göre makamsal dikte 1 sorusunda daha yüksek dikte puanlarına sahip oldukları gözlenmiştir. Makamsal dikte 2 sorusunda ise ikici sınıf öğrencileri üçüncü sınıfta okuyan öğrencilere göre daha başarılı dikte cevapları vermişlerdir.

Çelikleş ve Özeke (2019)'nin *Müzik öğretmenliği lisans düzeyi öğrencilerinin dikte stratejileri* başlıklı araştırmalarında; dikte çalışmalarında başarılı öğrencilerin hangi dikte stratejilerini kullandığı incelenmiştir. Fenomenolojik araştırma modelinin kullanıldığı çalışmada, beş öğrenciyle birebir görüşmeler yapılmıştır. İçerik analiziyle verilerin çözümlenmesi sonucunda *dikte stratejileri ve dikteye yardımcı/dikteyi kolaylaştırıcı çalışmalar* adlı iki kategori oluşturulmuştur. İki bölümde uygulanmış

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

olan çalışmanın birinci bölümünde dikte yazımı, ikinci bölümünde de katılımcıların bu diktenin yazımı için hangi stratejileri kullandığını sorgulayabilmek adına yarı yapılandırılmış görüşmelere yer verilmiştir. Sonuç olarak araştırma grubundaki beş öğrencinin dikte yazımına yönelik stratejilerinin çeşitlilik gösterdiği görülmüştür.

On dokuzuncu yüzyıldan günümüze müzik eğitiminin farklı seviyelerinde kendisine yer bulan dikte, yukarıda sıralanmış olan çalışmalarda da görüldüğü gibi çoğunlukla öğrenci odaklı araştırmalara konu edilmektedir. Müzik alanında çalışan akademisyenlerin dikte eğitimi hakkındaki görüşlerinin ele alındığı bilimsel araştırmaların yapılması, bu araştırmalardan elde edilen sonuçların öğrenci odaklı araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılması; diktenin gerek uygulanma gerekse algılanma noktasında daha detaylı bilgiler edinilmesine olanak sağlayacaktır.

Problem durumu

Müzik okuryazarlığının yani *müzik dilinde okuma* ve *müzik dilinde yazma* becerisinin kazanılmasında iki ana unsur karşımıza çıkar; solfej/deşifre ve dikte. Görülen müzik yazısını doğru bir şekilde seslendirmeyi ifade eden solfej/deşifre ve duyulan müziği doğru bir şekilde kaleme almayı ifade eden dikte; müzik okuryazarlığının değerlendirilmesi sırasında iki önemli ölçme aracı olarak kullanılır.

Bu araştırmada dikte yazımının, müzik alanındaki akademisyenler tarafından nasıl algılandığı, bu algının ifade edilmesinde hangi metaforlara yer verildiği incelenmiştir. “Benzetme, eğretileme ve istiare biçiminde de ifade edilen metafor, benzetme yapan bireyin dünyayı görme, algılama ve kavrama halinin resmidir. Metafor, teorik ve karmaşık kavramların izahında sıkça başvurulan bir yoldur. Yapılan benzetmeler düşünme ve kavrama sürecinin daha iyi anlaşılmasına imkân sağlar” (Bulut ve Kuşdemir, 2018, s. 75). Böylece öğrenciliğinde dikte yazımını içeren bir eğitim süreci yaşamış ve bu yaşantının sonucunda mesleki uzmanlık alanı olarak müziği hedeflemiş bireylerin gözünden dikte yazımının nasıl ifade edildiği araştırılmıştır. “Metaforlar insanların gerçeğe ve dünyaya ilişkin düşüncelerini şekillendiren temel zihinsel modellerden biridir. Bu yönüyle metaforlar, bireylerin soyut veya karmaşık olan olguları daha somut veya tecrübe edilen olgularla karşılaştırmalarını ve bu sayede de bilinmeyen olgulara ilişkin anlayış geliştirmelerini sağlarlar” (Ocak ve Gündüz, 2006, s.296). Bu çalışmada, dikte yazımının akademisyenler tarafından nasıl algılandığını araştırmak amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Araştırma grubunda yer alan akademisyenler, dikte yazımına ilişkin algılarını hangi metaforlarla ifade etmektedirler?
2. Akademisyenlerin dikte yazımına ilişkin algıları; (a) çalışmakta oldukları kurum (b) mesleki deneyimleri (c) perdeli/perdesiz çalgı çalma durumları (d) dikte eğitimi verme durumları, (e) dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı ve (f) çoksesli dikte eğitimi almış olma durumları açısından ne düzeyde farklılık göstermektedir?

Yöntem

Müzik alanındaki akademisyenlerin dikte yazımına ilişkin algılarının incelendiği bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) modelindedir. Olgubilim, Hançerlioğlu'nun (1978) Felsefe Ansiklopedisinde şöyle tanımlanır:

“Olayların ideal varlığını inceleme ve betimleme yöntemi... *Olay* ve *bilim* sözcüklerinden yapılmış olan *olaybilim* deyimi Lambert, Kant, Hegel, Hamilton, Hartmann taraflarından çeşitli anlamlarda kullanılmış ve Alman düşünürü Edmund Husserl (1859-1938) tarafından öznel düşünceli felsefe yönteminin adı olarak ileri sürülmüştür. Deyimin günümüzdeki yaygın anlamı, ona Husserl'in verdiği anlamdır” (s.310).

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Nitel bir araştırma yaparken araştırmacıların takip edeceği ve faydalanacağı bir çerçeve sunabilmek için nitel yöntemde anlatı, etnografi, kuram oluşturma, vaka incelemesi ve fenomenoloji olmak üzere beş farklı araştırma deseni kullanıldığını belirten Yalçın (2022)'a göre; insanı ve toplumu ele alan sosyal bilimciler, merak ettiği olay ve olguları tüm yönleriyle ortaya çıkarabilmek için insanların ortak deneyimlerini inceleyen fenomenoloji deseninden faydalanabilir. "Fenomenolojik araştırma 'neyin', 'nasıl' deneyimlendiğini kapsamlı bir şekilde açıklayan, bireylerin deneyimlerinin özünü ortaya çıkardıktan sonra değerlendirip tartışan, betimleyici bir bölümle sonuçlanır. Bu şekilde fenomenolojik bir çalışmanın 'öz'üne ulaşılmış olur" (Yalçın, 2022, s, 219).

Bu araştırmada yorumlayıcı fenomenoloji modeli tercih edilmiştir. Yorumlayıcı fenomenoloji modelinde araştırmacı "katılımcıların fenomeni açıklamalarının yanı sıra deneyimin yorumlanması veya anlamıyla da eşit derecede ilgilenmektedir. Araştırmacının daha sonra, katılımcıların yaşam dünyası deneyimlerinden çıkarılan farklı anlamlardan bir yorum yapması gerekmektedir" (Kıral, 2021, s. 94). Araştırmada; müzik alanındaki akademisyenlerin dikte yazımına ilişkin algılarının, akademisyenlerin dikte yaşantılarındaki değişkenler açasından ne düzeyde farklılaştığı incelenmiştir.

Araştırmacı tarafından geliştirilen ve 23_06_34 başvuru numarasıyla etik değerlendirme kuruluna önerilen veri toplama aracı, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu tarafından bilimsel araştırma etiği ilkelerine uygun bulunmuştur. Veri toplama aracında katılımcıların "Dikte yazımı ... gibidir çünkü ...." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Ayrıca, akademisyenlerin dikte yazımına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılarak incelenebilmesi amacıyla; katılımcıların çalışmakta oldukları kurumu, mesleki deneyimlerini, perdeli/perdesiz çalgı çalma durumlarını, dikte eğitimi verme/vermeme durumlarını, dikte eğitimi alırken kullanılan çalgıyı ve çoksesli dikte eğitimi almış/almamış olma durumlarını belirtmeleri istenmiştir.

Araştırmanın evrenini, Türkiye'de müzik alanında çalışmakta olan akademisyenler oluşturmaktadır. Bu akademisyenlerden veri toplama aracını yanıtlayan 132 katılımcı örneklem olarak değerlendirilmiştir. Veri toplama aracının ön değerlendirmesinde, 132 katılımcıdan 12'sinde eksik veriler bulunduğu görülmüş ve bu katılımcılar örneklemden çıkarılmıştır. Geriye kalan 120 katılımcıdan 8'inin, dikte yazımını metafor özelliği taşımayan ifadelerle tanımlaması sebebiyle örneklemde yer alan katılımcı sayısı 112'ye düşmüştür. Veri toplama aracında yer verilen tanımlayıcı bilgilere göre örneklemde yer alan akademisyenlerin; (a) çalışmakta olduğu kurum türü, (b) mesleki deneyimi, (c) çalgı branşı, (d) dikte eğitimi verme durumu, (e) dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı ve (f) öğrenciyken çoksesli dikte eğitimi almış olma durumu açasından dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklemde yer alan akademisyenlerin tanımlayıcı bilgileri

Çalışmakta olduğu kurum	n	%	Mesleki deneyimi	n	%	Çalmakta olduğu çalgı	n	%
Konservatuvar	50	44,64	1-10 yıl arası	37	33,04	Perdeli çalgı	62	55,36
Eğitim fakültesi	39	34,82	11-20 yıl arası	43	38,39	Perdesiz çalgı	39	34,82
GSF/MSSF	23	20,54	21 yıl ve üzeri	32	28,57	Hem perdeli hem de perdesiz çalgı	11	9,82
<i>Toplam</i>	<i>112</i>	<i>100</i>	<i>Toplam</i>	<i>112</i>	<i>100</i>	<i>Toplam</i>	<i>112</i>	<i>100</i>

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Dikte eğitimi verme durumu	n	%	Dikte eğitimi alınırken kullanılan çalgı	n	%	oksesli dikte eğitimi almış olma durumu	n	%
Dikte eğitimi veriyor	44	39,29	Piyano	96	85,71	oksesli dikte eğitimi almış	92	82,14
Dikte eğitimi vermiyor	68	60,71	Türk Müziği algıları	16	14,29	oksesli dikte eğitimi almamış	20	17,86
<i>Toplam</i>	<i>112</i>	<i>100</i>	<i>Toplam</i>	<i>112</i>	<i>100</i>	<i>Toplam</i>	<i>112</i>	<i>100</i>

Örnekleme yer alan 112 akademisyenin 50'si konservatuvarda (%44,64), 39'u eğitim fakültesinde (%34,82), 23'ü güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültesinde (%20,54) görev yapmaktadır. Akademisyenlerin mesleki deneyimleri açısından dağılımlarına bakıldığında, 112 katılımcının 37'si 1-10 yıl arası (33,04), 43'ü 11-20 yıl arası (%38,39) ve 32'si 21 yıl ve üzeri (%28,57) mesleki deneyime sahiptir. almakta olduğu çalgı türü açısından örneklemin dağılımlarına bakıldığında; 112 katılımcının 62'si perdeli çalgı (%55,36), 39'u perdesiz çalgı (%34,82) ve 11'i hem perdeli hem de perdesiz çalgı (%9,82) almaktadır. Örnekleme yer alan 112 akademisyenin 44'ü dikte eğitimi vermekte (%39,29), 68'i dikte eğitimi vermemektedir (%60,71). Öğrencilik sürecinde kendilerine sorulan diktelere hangi çalgıyla seslendirildiği hakkında; 96 akademisyen piyano (%85,71), 16 akademisyen Türk Müziği algıları (%14,29) cevabını vermiştir. Akademisyenlerin; öğrencilik sürecinde oksesli dikte eğitimi almış olma durumu açısından dağılımlarına bakıldığında; 112 katılımcının 92'sinin oksesli dikte eğitimi aldığı (%82,14), 20'si ise almadığı (%17,86) görölmüştür.

Araştırmadan elde edilen veriler içerik analiziyle yorumlanmıştır. Öncelikle katılımcıların kullandığı metaforlar kodlanmış ve ayıklanmış, daha sonra bu metaforların birbirleriyle benzer ya da farklı olmalarına göre yerleştirileceği kategoriler belirlenmiştir. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla, öğrenciliğinde dikte eğitimi almış üç uzman tarafından metaforların kategorilere göre dağılımlarını incelenmiştir. Kategorilere ayrılmış olan metaforların yorumlanmasında kelime bulutu, sıklık (*f*) ve yüzde değerleriyle (%) oluşturulan tablo ve grafiklerden yararlanılmıştır.

Bulgular

Araştırmada, *akademisyenler dikte yazımına ilişkin algılarını hangi metaforlarla ifade etmektedirler?* sorusuna yanıt aranmıştır. Örnekleme yer alan akademisyenlerin dikteyi ifade etmek için 75 farklı metafor kullandıklarını görölmüştür. *Bulmaca çözmek gibidir* ifadesi (*f*=12) kullanım sıklığı açısından en fazla yer verilen metafor olarak öne çıkmaktadır. *Bir konuşmayı dinlemek ve yazmak* ifadesi de (*f*=6) ikinci sırada en fazla kullanılan metafor olmuştur. Şekil 1'de bu 75 metaforun yer aldığı kelime bulutu görölmektedir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Şekil 1. Metaforların yer aldığı kelime bulutu

Örnekleme yer alan 112 akademisyenin bakışıyla dikte, birbirinden farklı 75 metaforla ifade edilmektedir. Bu metaforların 19'u birden fazla katılımcı, 56'sı ise birer katılımcı tarafından kullanılmıştır. Araştırma verilerinden elde edilen metaforlar, kullanılma sıklığına (f) göre giderek azalan bir sırayla Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Kullanılma sıklığına göre metaforların dağılımı

No	Metafor	f	No	Metafor	f	No	Metafor	f	No	Metafor	f
1	Bulmaca çözmek	12	20	Ameliyat yapmak	1	39	Müziğin ana dili	1	58	Seyahate çıkmak	1
2	Bir konuşmayı dinlemek ve yazmak	6	21	Bir tarlayı ekip mahsulünü almak	1	40	Müzik eğitiminin en önemli parçası	1	59	Seslerin anlatmak istediğini anlayabilmek	1
3	Matematiksel işlem	3	22	Anatomi dersi	1	41	Kitap okumak	1	60	Sahnede eser icra etmek	1
4	Sınav	3	23	Hafıza	1	42	Kitabe	1	61	Resim	1
5	Şifre çözmek	3	24	Nişan	1	43	Okyanus	1	62	Pilates	1
6	Zorlu bir süreç	3	25	Spor yapmak	1	44	Labirent	1	63	Ölçme aracı	1

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

7	Yabancı dilde söylenenleri anlamak	2	26	Hızlı bir şekilde aralık tartım düşünmek	1	45	Müziğin temel öğelerinden biri	1	64	Zihinsel açıdan komplike bir süreç	1
8	Satranç oynamak	2	27	Bir zincirin halkası	1	46	Merdiven çıkmak	1	65	Solfej dersinin en son noktası	1
9	Okuma-yazmayı öğrenmek	2	28	Araba sürmeyi öğrenmek	1	47	Mimari bir yapı inşa etmek	1	66	Zamanla geliştirilebilecek bir yetenek	1
10	Dilbilgisi	2	29	Çalgı öğrenimi	1	48	İlk yardım	1	67	Su altında yüzmek	1
11	Egzersiz	2	30	Doğal bir ses kayıt cihazı	1	49	Besteciliğin temeli	1	68	Şarkı öğrenme	1
12	Ezgi tekrarı	2	31	Duymak	1	50	Olmazsa olmaz	1	69	Tahterevallı	1
13	Gereklilik	2	32	Edebiyat	1	51	Müziğin zirvesi	1	70	Temel gıda	1
14	Nakış	2	33	Görünmeyeni görmek	1	52	İşleyen bir demir	1	71	Yazılı dil	1
15	Dil eğitimi	2	34	Mahşer	1	53	Boşluk doldurma	1	72	Oyun	1
16	Belgelemek	2	35	Form, armoni ve işitme eğitiminin bileşimi	1	54	Müzikal seslerin yazıya aktarımı	1	73	Yemek yapmak	1
17	Solfej okumak	2	36	Havaya yazı yazmak	1	55	Aralık duyma becerisi	1	74	Alfabeyi kâğıda dökmek	1
18	Soyutu somutlaştırmak	2	37	Hayal kurmak	1	56	Kompozisyon yazmak	1	75	Müzik farkındalığı	1
19	Ağaç	2	38	Yemek	1	57	Macera	1		<i>Toplam</i>	112

Akademisyenlerin kullandığı 75 metafor on kavramsal kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler ve içerdikleri metaforlar Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Metaforların kategorilere göre dağılımı

Kategori	Kategorinin içerdiği metaforlar	f	%
----------	---------------------------------	---	---

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

01	Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir.	Gereklilik (2), Ezgi tekrarı (2), Solfej okumak (2), Müzik farkındalığı (1), Merdiven çıkmak (1), Aralık duyma becerisi (1), Seslerin anlatmak istediği şeyleri anlayabilmek (1), Müziğin temel öğelerinden biri (1), Sahnede eser icra etmek (1), Müziğin zirvesi (1), Şarkı öğrenme (1), Olmazsa olmaz (1), Hızlı bir şekilde aralık ve tartım düşünmek (1), Besteciliğin temeli (1), Temel gıda (1), Anatomi dersi (1), Müzik eğitiminin en önemli parçalarından biri (1), Solfej dersinin en son noktası (1), Form, armoni ve işitme eğitiminin bileşimi (1), İlk Yardım (1), Duymak (1), Müziğin ana dili (1), Çalgı öğrenimi (1)	26	23,21
02	Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir.	Bir konuşmayı dinlemek ve yazmak (6), Okuma-yazmayı öğrenmek (2), Dil eğitimi (2), Yabancı dilde söylenenleri anlamak (2), Dilbilgisi (2), Kitabe (1), Edebiyat (1), Kompozisyon yazmak (1), Kitap okumak (1), Yazılı dil (1), Alfabeyi kâğıda dökmek (1)	20	17,86
03	Dikte yazımı bulmaca çözmektir.	Bulmaca çözmek (12), Boşluk doldurma (1)	13	11,61
04	Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır.	Zorlu bir süreç (3), Nakış (2), Satranç oynamak (2), Su altında yüzmek (1), Araba sürmeyi öğrenmek (1), Okyanus (1), Ameliyat yapmak (1), Labirent (1), Zihinsel açıdan komplike bir süreç (1)	13	11,61
05	Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir.	Ağaç (2), Egzersiz (2), Pilates (1), Zamanla geliştirilebilecek bir yetenek (1), Spor yapmak (1), Yemek yapmak (1), Bir tarlayı ekip mahsulünü almak (1), İşleyen bir demir (1), Hafıza (1), Mimari bir yapı inşa etmek (1)	12	10,71
06	Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır.	Soyutu somutlaştırmak (2), Hayal kurmak (1), Görünmeyeni görmek (1), Havaya yazı yazmak (1), Yemek (1), Resim (1), Müzikal seslerin yazıya aktarımı (1)	8	7,14
07	Dikte yazımı bir ölçme aracıdır.	Sınav (3), Maşer (1), Nişan (1), Ölçme aracı (1)	6	5,36
08	Dikte yazımı şifre/matematiksel problem çözmektir.	Matematiksel işlem (3), Şifre çözmek (3)	6	5,36
09	Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır.	Belgelemek (2), Bir zincirin halkası (1), Doğal bir ses kayıt cihazı (1)	4	3,57
10	Dikte yazımı eğlencedir.	Tahterevallı (1), Seyahate çıkmak (1), Oyun (1), Macera (1)	4	3,57
Toplam			112	100,00

Aşağıdaki paragraflarda metaforların gruplandığı kategoriler incelenmiş ve kategorilerde yer alan örnek cümleler sıralanmıştır. 01 numaralı “*Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir*” kategorisinde; 26 metafora yer verilmiş, bu metaforlar akademisyenlerin %23,21’i tarafından ifade edilmiştir. Kullanılan ifadeler örnek olarak; “A56: *Müzişyen adayları için temel gıda gibidir çünkü gelişimi için alınması elzem olan bir etkinliktir.* A58: *Tıp fakültesi 1.sınıfta okutulan anatomi dersi gibidir çünkü olmazsa olmaz.*” cümleleri gösterilebilir. 02 numaralı “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” kategorisinde; 20 metafora yer verilmiş, bu metaforlar akademisyenlerin %17,86’sı tarafından ifade edilmiştir. Kullanılan

Adres	Address
-------	---------

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi	RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
e-posta: editor@rumelide.com	e-mail: editor@rumelide.com,
tel: +90 505 7958124	phone: +90 505 7958124

ifadelere örnek olarak; “A114: *Alfabeyi kâğıda dökmek gibidir çünkü müziğin dilidir.* A64: *Sonradan öğrenilen yabancı bir dili yazmak gibidir.*” cümleleri gösterilebilir.

03 numaralı “*Dikte yazımı bulmaca çözmektir*” kategorisinde; 13 metafora yer verilmiş, bu metaforlar akademisyenlerin %11,61’i tarafından ifade edilmiştir. Kullanılan ifadeler örnek olarak; “A118: *Dikte yazımı bilmece gibidir çünkü her dikte sonucunda bir bilmece çözmüş gibi insan rahatlar.* A105: *Dikte yazımı çengel bulmaca gibidir, çünkü her bir öge birbiri ile ilişkili parçalardan oluşur.*” cümleleri gösterilebilir. 03 numaralı kategoride olduğu gibi 04 numaralı “*Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” kategorisinde de 13 metafora yer verilmiş, bu metaforlar akademisyenlerin %11,61’i tarafından ifade edilmiştir. Kullanılan ifadeler örnek olarak; “A10: *Nakış gibidir çünkü çok emek, çaba, sabır ve dikkat gerektirir.* A88: *Dikte yazımı ameliyat yapmak gibidir çünkü bedenine girmediğince özünü anlayamazsınız.*” cümleleri gösterilebilir.

05 numaralı “*Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir*” kategorisinde; 12 metafora yer verilmiş, bu metaforlar akademisyenlerin %10,71’i tarafından ifade edilmiştir. Kullanılan ifadeler örnek olarak; “A111: *Dikte yazımı bir müzisyen veya müzisyen olacak kişi için işleyen bir demir gibidir. Çünkü dikte yazıldıkça ezgi ve ritmik hafıza gelişir, sesler ve aralıklar hafızada kalıcı hale gelir. Bu sayede iyi müzisyen olmasının önü açılacaktır.* A71: *Yemek yapmak gibidir çünkü pratik yaptıkça gelişir.*” cümleleri gösterilebilir. 06 numaralı “*Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır*” kategorisinde; 8 metafora yer verilmiş, bu metaforlar akademisyenlerin %7,14’ü tarafından ifade edilmiştir. Kullanılan ifadeler örnek olarak; “A15: *Görünmeyeni görmek gibidir, çünkü notalar soyuttur.* A5: *Dikte yazımı hayal kurmak gibidir, çünkü işitme ve yazma esnasında notaların piyanoda çalınışını hayal ederiz.*” cümleleri gösterilebilir.

07 numaralı “*Dikte yazımı bir ölçme aracıdır*” kategorisinde; 6 metafora yer verilmiş, bu metaforlar akademisyenlerin %5,36’sı tarafından ifade edilmiştir. Kullanılan ifadeler örnek olarak; “A90: *Dikte yazımı nişan gibidir. Çünkü iyi dikte yazıp kötü müzisyen olunmaz. İyi müzisyenliğin bir nişanesidir.* A68: *Mahşer gibidir, çünkü yanlışın da doğrunun da karşılığı, bedeli olur.*” cümleleri gösterilebilir. 07 numaralı kategoride olduğu gibi 08 numaralı “*Dikte yazımı şifre/matematiksel problem çözmektir*” kategorisinde de 6 metafora yer verilmiş, bu metaforlar akademisyenlerin %5,36’sı tarafından ifade edilmiştir. Kullanılan ifadeler örnek olarak; “A2: *Şifre çözmek gibidir, çünkü duyduğun müziğin işaretlerini yazarsın.* A85: *İleri derecede kod çözmek gibidir, çünkü dört sesliye kadar yapılan dikte duyma ve dinleme yolu ile aynı anda seslendirilmiş partileri tek tek takip gerektirir.*” cümleleri gösterilebilir.

09 numaralı “*Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır*” kategorisinde; 4 metafora yer verilmiş, bu metaforlar akademisyenlerin %3,57’si tarafından ifade edilmiştir. Kullanılan ifadeler örnek olarak; “A50: *Dikte yazımı bir zincirin halkası gibidir, çünkü müzik yazılı hale getirilerek geçmişten geleceğe ulaştırılır.* A69: *Dikte yazımı bir bakıma doğal bir ses kayıt cihazı gibidir, çünkü müziği nota yazımı aracılığıyla gelecek kuşaklara aktarır.*” cümleleri gösterilebilir. 09 numaralı kategoride olduğu gibi 10 numaralı “*Dikte yazımı eğlencedir*” kategorisinde de 4 metafora yer verilmiş, bu metaforlar akademisyenlerin %3,57’si tarafından ifade edilmiştir. Kullanılan ifadeler örnek olarak; “A78: *Dikte yazımı oyun gibidir, çünkü çok keyiflidir.* A53: *Dikte yazımı tahterevalli gibidir, çünkü hem ben hem de öğrencilerim ikili bir oyun düzeneğindeymiş gibi eğlenerek çalışıyoruzdur.*” cümleleri gösterilebilir.

Akademisyenlerin “*Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir*” görüşüne birinci sırada yer verdikleri görülmektedir. İkinci sırada “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” görüşü, üçüncü sırada “*Dikte yazımı bulmaca çözmektir*”, “*Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” görüşleri, dördüncü sırada “*Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir*” görüşü, beşinci sırada “*Dikte yazımı soyutu*

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

somutlaştırmaktır” görüşü altıncı sırada “*Dikte yazımı bir ölçme aracıdır*”, “*Dikte yazımı şifre/matematiksel problem çözmektir*” görüşleri, ve son olarak yedinci sırada “*Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır*”, “*Dikte yazımı eğlencedir*” görüşleri yer almaktadır.

Aşağıdaki başlıklarda; araştırma verilerinden elde edilen bu genel bulgunun akademisyenlerin çalışmakta olduğu kurum türü, mesleki deneyimi, çalgı branşı, dikte eğitimi verme durumu, dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı ve öğrenciyken çoksesli dikte eğitimi almış olma durumu açısından ne düzeyde farklılık gösterdiği incelenmiştir. Her bir değışkene ilişkin bulgular ayrı ayrı başlıklarda, tablo ve grafiklerle sunulmuş ve araştırmanın genel bulgularıyla karşılaştırılmıştır.

Çalışılan kurum türü açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Araştırma verilerinden elde edilen genel bulgu, akademisyenlerin büyük oranda *dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir* görüşünü ifade ettiği yönündedir. Tablo 4’te akademisyenlerin görev yapmakta olduğu kurum türü açısından, elde edilen bu genel bulgunun ne düzeyde desteklendiği incelenmiştir. Araştırmaya katılan akademisyenler; çalışmakta oldukları kuruma göre üç gruba ayrılmaktadır.

Tablo 4. Çalışılan kurum türü açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Kategori	Konservatuvar		Eğitim fakültesi		GSF/MSSF	
	f	%	f	%	f	%
01 Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir.	11	22	8	20,51	7	30,43
02 Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir.	11	22	1	2,56	8	34,78
03 Dikte yazımı bulmaca çözmektir.	2	4	8	20,51	3	13,04
04 Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır.	4	8	8	20,51	1	4,35
05 Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir.	7	14	3	7,69	2	8,7
06 Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır.	4	8	3	7,69	1	4,35
07 Dikte yazımı bir ölçme aracıdır.	4	8	2	5,13	-	-
08 Dikte yazımı şifre/matematiksel problem çözmektir.	3	6	2	5,13	1	4,35
09 Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır.	3	6	1	2,56	-	-
10 Dikte yazımı eğlencedir.	1	2	3	7,69	-	-
<i>Toplam</i>	50	100	39	100	23	100

İlk grupta konservatuvarda çalışan 50 akademisyen yer almaktadır. Şekil 2’deki pasta grafiğinde; araştırmanın genel bulgularından farklı olarak konservatuvarlarda çalışan akademisyenlerin, hem “*müzik eğitiminin temelidir*” hem de “*bir çeşit dil eğitimidir*” kategorilerini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada “*çalışmayla gelişen bir yetenektir*” görüşü, üçüncü sırada “*dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*”, “*soyutu somutlaştırmaktır*”, “*ölçme aracıdır*” görüşleri, dördüncü sırada “*şifre/matematiksel problem çözmektir*”, “*arşiv oluşturmaktır*” görüşleri, beşinci sırada “*bulmaca çözmektir*” görüşü ve son olarak altıncı sırada “*eğlencedir*” görüşü yer almaktadır.

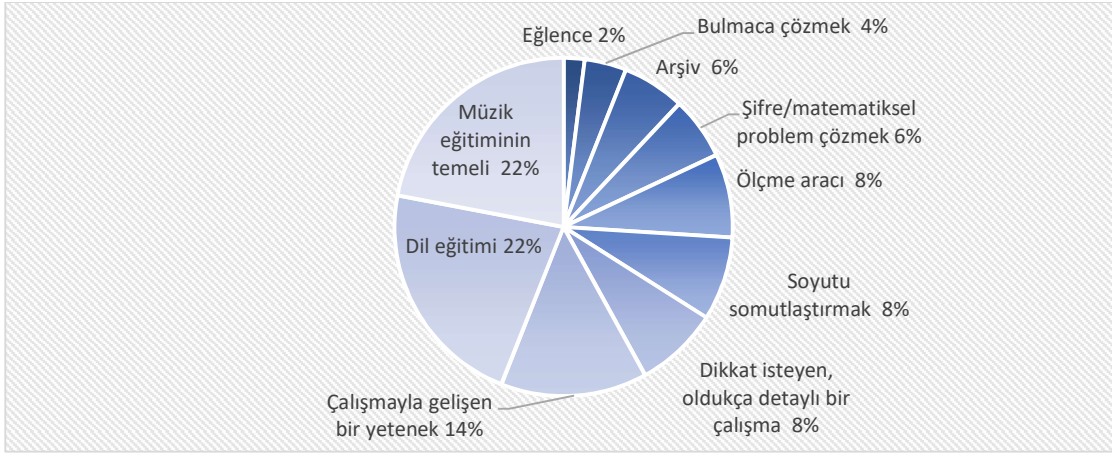
Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

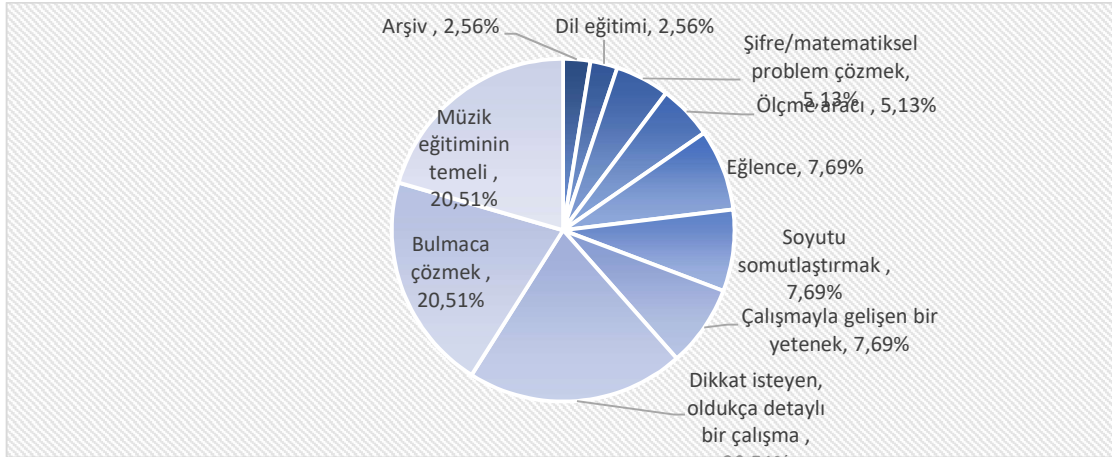
RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Şekil 2. Konservatuvarda çalışmakta olan akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Şekil 3'te ikinci gruptaki eğitim fakültesinde çalışan 39 akademisyenin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı gösterilmiştir. Araştırmanın genel bulgularından farklı olarak eğitim fakültelerinde çalışan akademisyenlerin, hem "müzik eğitiminin temelidir", hem "bulmaca çözmektir" hem de "dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır" kategorilerini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada "çalışmayla gelişen bir yetenektir", "soyutu somutlaştırmaktır" ve "eğlencedir" görüşleri, üçüncü sırada "ölçme aracıdır", "şifre/matematiksel problem çözmektir" görüşleri ve son olarak dördüncü sırada "bir çeşit dil eğitimidir", "arşiv oluşturmaktır" görüşleri yer almaktadır.

Şekil 3. Eğitim fakültesinde çalışmakta olan akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Şekil 4'te üçüncü gruptaki güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültesinde çalışan 23 akademisyenin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı gösterilmiştir. Araştırmanın genel bulgularından farklı olarak güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültelerinde çalışan akademisyenlerin "bir çeşit dil eğitimidir" kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada "müzik eğitiminin temelidir" görüşü, üçüncü sırada "bulmaca çözmektir" görüşü, dördüncü sırada "çalışmayla gelişen bir yetenektir" görüşü ve son olarak beşinci sırada "dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır", "soyutu somutlaştırmaktır" ve "şifre/matematiksel problem çözmektir" görüşleri yer almaktadır. Güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültelerinde çalışan akademisyenlerin dikte yazımı için "ölçme aracıdır", "arşiv oluşturmaktır" ve "eğlencedir" görüşlerine yer vermediği görülmektedir.

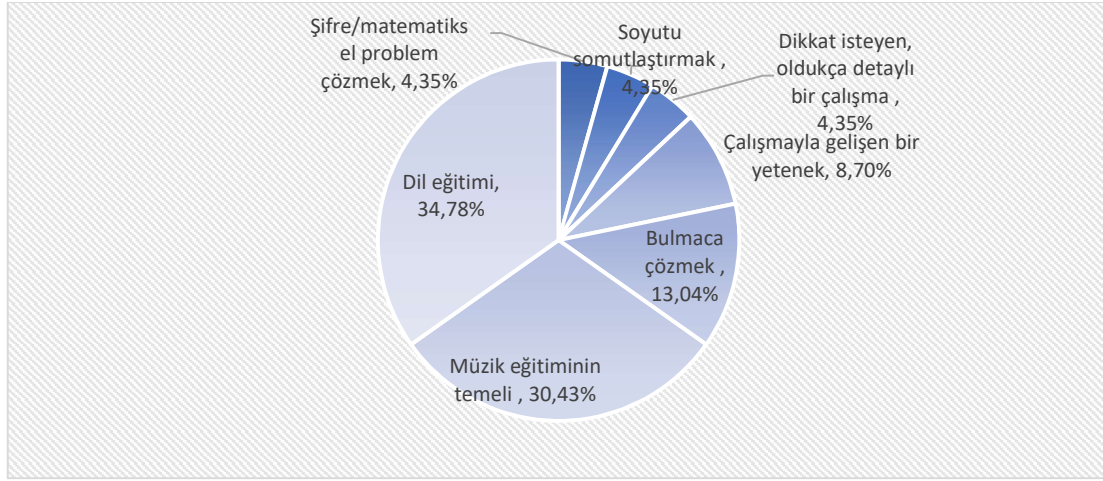
Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Şekil 4. Güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültesinde çalışmakta olan akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Akademisyenlerin dikte yazımı hakkındaki görüşleri, çalıştıkları kurum değişkeni açısından farklılaşmaktadır. “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” kategorisi; konservatuvar ve güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültesinde çalışanlar tarafından en çok tercih edilen kategoriyken, eğitim fakültesinde çalışan akademisyenler tarafından en az tercih edilen kategori olmuştur.

Konservatuvarda çalışan akademisyenler, araştırmanın genel bulgularına göre “*Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir*” görüşüne daha fazla yer vermektedir. Bununla birlikte; “*Dikte yazımı bulmaca çözmektir*” görüşü, konservatuvarda çalışan akademisyenler tarafından araştırmanın genel bulgularına göre daha az tercih edilmektedir.

Eğitim fakültesinde çalışan akademisyenler, araştırmanın genel bulgularına göre “*Dikte yazımı eğlencedir*” görüşüne daha fazla yer vermektedir. Bunun yanı sıra; “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” görüşü, eğitim fakültesinde çalışan akademisyenler tarafından araştırmanın genel bulgularına göre daha az tercih edilmektedir.

Güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültesinde çalışan akademisyenler, araştırmanın genel bulgularına göre “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” görüşüne daha fazla yer vermektedir. Bunun yanı sıra; “*Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” görüşü, güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültesinde çalışan akademisyenler tarafından araştırmanın genel bulgularına göre daha az tercih edilmektedir.

Mesleki deneyimleri açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Tablo 5’te örnekleme yer alan akademisyenlerin sahip oldukları mesleki deneyim açısından üç gruba ayrıldıkları görülmektedir. Birinci grupta 1-10 yıl arası mesleki deneyimi olan 37, ikinci grupta 11-20 yıl arası mesleki deneyimi olan 43 ve üçüncü grupta 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan 32 akademisyen yer almaktadır.

Tablo 5. Mesleki deneyimleri açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Kategori	1-10 yıl		11-20 yıl		21 yıl ve +	
	f	%	f	%	f	%
01 Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir.	7	18,92	11	25,58	8	25
02 Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir.	9	24,32	7	16,28	4	12,5

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

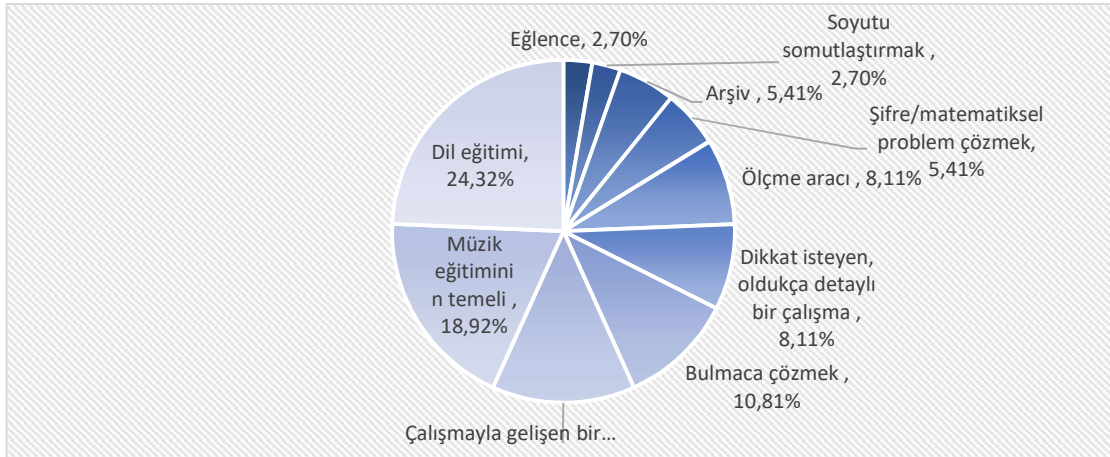
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

03	Dikte yazımı bulmaca çözmektir.	4	10,81	7	16,28	2	6,25
04	Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır.	3	8,11	5	11,63	5	15,63
05	Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir.	5	13,51	3	6,98	4	12,5
06	Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır.	1	2,7	4	9,3	3	9,38
07	Dikte yazımı bir ölçme aracıdır.	3	8,11	2	4,65	1	3,13
08	Dikte yazımı şifre/matematiksel problem çözmektir.	2	5,41	1	2,33	3	9,38
09	Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır.	2	5,41	1	2,33	1	3,13
10	Dikte yazımı eğlencedir.	1	2,7	2	4,65	1	3,13
<i>Toplam</i>		37	100	43	100	32	100

Şekil 5'teki pasta grafiğinde; araştırmanın genel bulgularından farklı olarak 1-10 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenlerin, “bir çeşit dil eğitimidir” kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada “müzik eğitiminin temelidir” görüşü, üçüncü sırada “çalışmayla gelişen bir yetenektir” görüşü, dördüncü sırada “bulmaca çözmektir” görüşü, beşinci sırada “dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır”, “ölçme aracıdır” görüşleri, altıncı sırada “şifre/matematiksel problem çözmektir”, “arşiv oluşturmaktır” görüşleri ve son olarak yedinci sırada “soyutu somutlaştırmaktır”, “eğlencedir” görüşleri yer almaktadır.

Şekil 5. 1-10 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Şekil 6'daki pasta grafiğinde; 11-20 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenlerin, “müzik eğitiminin temelidir” kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada “bir çeşit dil eğitimidir”, “bulmaca çözmektir” görüşleri, üçüncü sırada “dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır” görüşü, dördüncü sırada “soyutu somutlaştırmaktır” görüşü, beşinci sırada “çalışmayla gelişen bir yetenektir” görüşü, altıncı sırada “ölçme aracıdır”, “eğlencedir” görüşleri ve son olarak yedinci sırada “şifre/matematiksel problem çözmektir”, “arşiv oluşturmaktır” görüşleri yer almaktadır. Araştırmanın genel bulgularıyla karşılaştırıldığında; 11-20 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenlerin ilk dört sırada yer vermiş olduğu kategorilerin, örnekleme yer alan akademisyenlerin oluşturduğu sıralamayla aynı olduğu görülmüştür.

Adres | Address

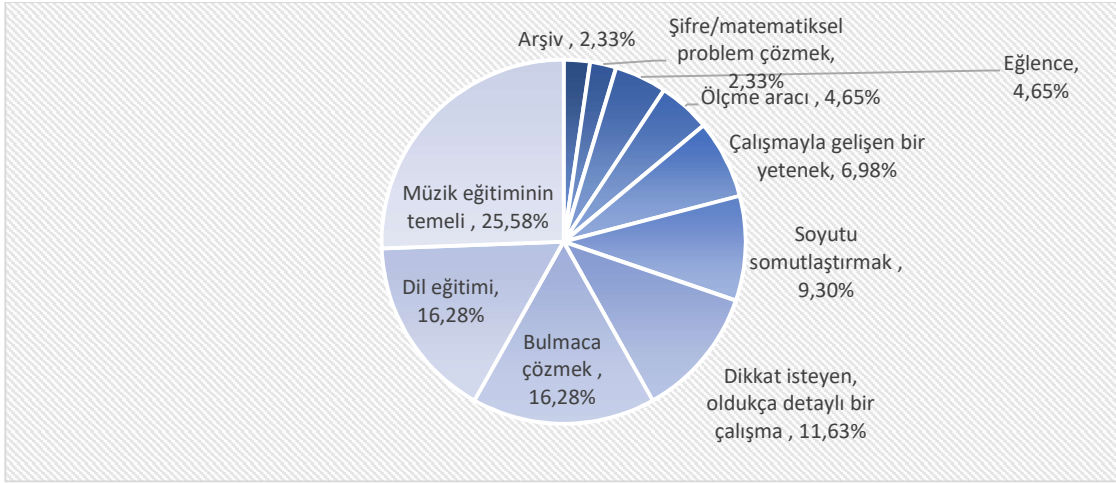
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

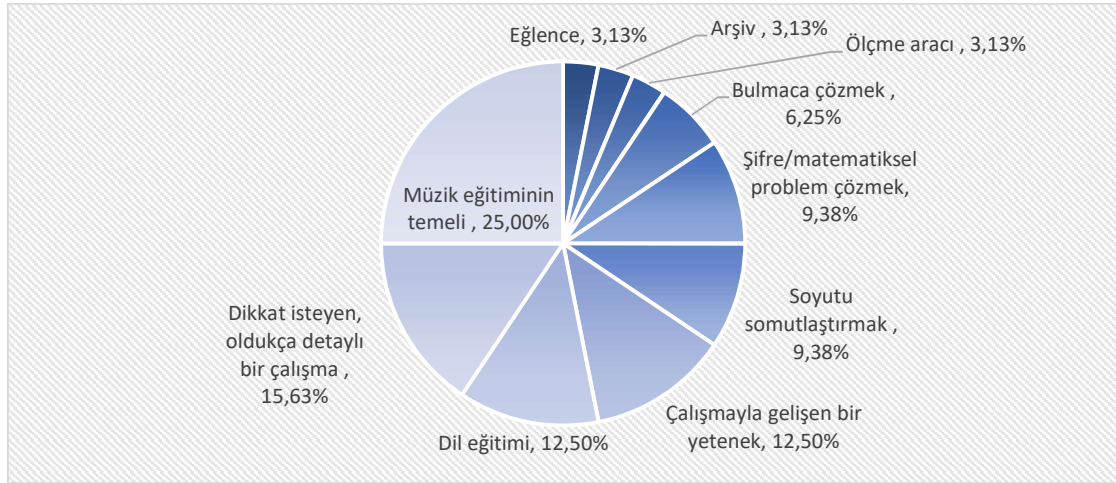
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Şekil 6. 11-20 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Şekil 7’de üçüncü gruptaki 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan 32 akademisyenin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı gösterilmiştir. 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan akademisyenlerin “*müzik eğitiminin temelidir*” kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada “*dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” görüşü, üçüncü sırada “*bir çeşit dil eğitimidir*”, “*çalışmayla gelişen bir yetenektir*” görüşleri, dördüncü sırada “*soyutu somutlaştırmaktır*”, “*şifre/matematikselsel problem çözmektir*” görüşleri, beşinci sırada “*bulmaca çözmektir*” görüşü ve son olarak altıncı sırada “*ölçme aracıdır*”, “*arşiv oluşturmaktır*”, “*eğlencedir*” görüşleri yer almaktadır.

Şekil 7. 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Akademisyenlerin dikte yazımı hakkındaki görüşleri, mesleki deneyim değişkeni açısından farklılaşmaktadır. “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” kategorisi; 1-10 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenler tarafından en çok tercih edilen kategoriye, 11-20 yıl arası ve 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan akademisyenler “*Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir*” kategorisine birinci sırada yer vermişlerdir.

1-10 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenlerin, “*Dikte yazımı eğlencedir*” kategorisi dışında tüm kategorilerdeki görüşleri araştırmanın genel bulgularından farklılaşmaktadır. “*Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır*” ve “*Dikte yazımı eğlencedir*” görüşü, 11-20 yıl arası mesleki deneyimi olan

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

akademisyenler tarafından araştırmanın genel bulgularına göre daha fazla tercih edilmektedir. 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan akademisyenlerin, “*Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir*”, “*Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır*”, “*Dikte yazımı eğlencedir*” kategorisi dışında tüm kategorilerdeki görüşleri araştırmanın genel bulgularından farklılaşmaktadır.

Çalmakta olduğu çalgı türü açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Tablo 6’da örnekleme yer alan akademisyenlerin çalmakta oldukları çalgı türü açısından üç gruba ayrıldıkları görülmektedir. Birinci grupta perdeli çalgı çalan 62, ikinci grupta perdesiz çalgı çalan 39 ve üçüncü grupta hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan 11 akademisyen yer almaktadır.

Tablo 6. Çalmakta olduğu çalgı türü açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Kategori	Perdeli		Perdesiz		Her ikisi de	
	f	%	f	%	f	%
01 Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir.	14	22,58	9	23,08	3	27,27
02 Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir.	11	17,74	8	20,51	1	9,09
03 Dikte yazımı bulmaca çözmektir.	7	11,29	4	10,26	2	18,18
04 Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır.	8	12,9	3	7,69	2	18,18
05 Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir.	7	11,29	4	10,26	1	9,09
06 Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır.	5	8,06	3	7,69	-	-
07 Dikte yazımı bir ölçme aracıdır.	5	8,06	1	2,56	-	-
08 Dikte yazımı şifre/matematikselsel problem çözmektir.	3	4,84	1	2,56	2	18,18
09 Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır.	1	1,61	3	10,26	-	-
10 Dikte yazımı eğlencedir.	1	1,61	3	7,69	-	-
<i>Toplam</i>	62	100	39	100	11	100

Şekil 8’deki pasta grafiğinde, perdeli çalgı çalan akademisyenlerin “*müzik eğitiminin temelidir*” kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada “*bir çeşit dil eğitimidir*” görüşü, üçüncü sırada “*dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” görüşü, dördüncü sırada “*bulmaca çözmektir*”, “*çalışmayla gelişen bir yetenektir*” görüşleri, beşinci sırada “*soyutu somutlaştırmaktır*”, “*ölçme aracıdır*” görüşleri, altıncı sırada “*şifre/matematikselsel problem çözmektir*” görüşü ve son olarak yedinci sırada “*arşiv oluşturmaktır*”, “*eğlencedir*” görüşleri yer almaktadır.

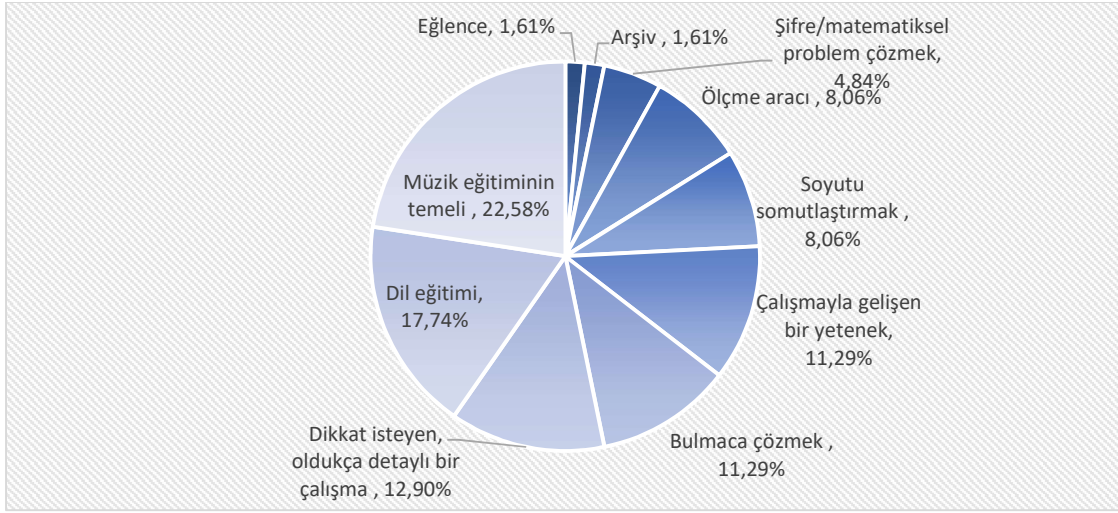
Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

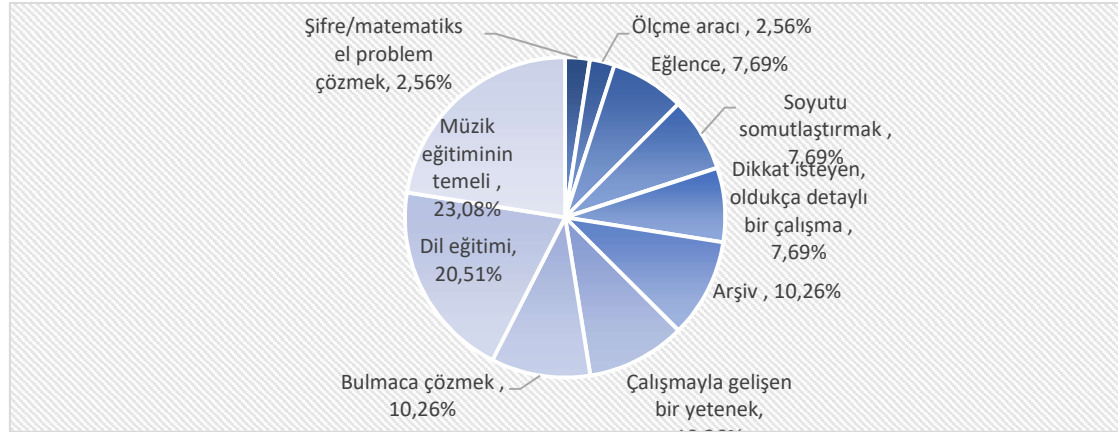
RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Şekil 8. Perdeli çalgı çalan akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Şekil 9'da perdesiz çalgı çalan akademisyenlerin "müzik eğitiminin temelidir" kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada "bir çeşit dil eğitimidir" görüşü, üçüncü sırada "bulmaca çözmektir", "çalışmayla gelişen bir yetenektir", "arşiv oluşturmaktır" görüşleri, dördüncü sırada "dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır", "soyutu somutlaştırmaktır", "eğlencedir" görüşleri ve son olarak beşinci sırada "ölçme aracıdır", "şifre/matematiks el problem çözmektir" görüşleri yer almaktadır.

Şekil 9. Perdesiz çalgı çalan akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Şekil 10'da hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenlerin "müzik eğitiminin temelidir" kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada "bulmaca çözmektir", "dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır", "şifre/matematiks el problem çözmektir" görüşleri ve son olarak üçüncü sırada "bir çeşit dil eğitimidir", "çalışmayla gelişen bir yetenektir" görüşleri yer almaktadır. Hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenlerin dikte yazımı için "soyutu somutlaştırmaktır", "ölçme aracıdır", "arşiv oluşturmaktır" ve "eğlencedir" görüşlerine yer vermediği görülmektedir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

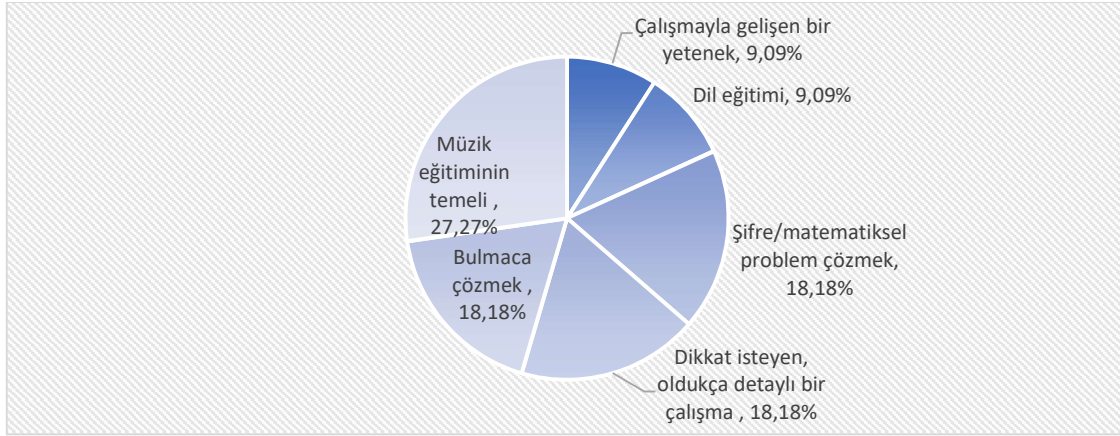
RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

Şekil 10. Hem perdeli hem de perdesiz çalgı çalan akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Akademisyenlerin dikte yazımı hakkındaki görüşleri, çalmakta oldukları çalgı türü değişkeni açısından farklılaşmaktadır. Perdeli çalgı çalan akademisyenlerin görüşleri, araştırmanın genel bulgularını desteklemektedir. “*Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır*” kategorisi perdesiz çalgı çalan akademisyenler tarafından üçüncü sırada tercih edilen kategori olmasıyla; “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” kategorisi hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenler tarafından son sırada tercih edilen kategori olmasıyla araştırmanın genel bulgularından farklılaşmaktadır.

Dikte eğitimi verme durumu açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Tablo 7’de örnekleme yer alan akademisyenlerin dikte eğitimi verme/vermeme durumu açısından iki gruba ayrıldıkları görülmektedir. Birinci grupta dikte eğitimi veren 44 ve ikinci grupta dikte eğitimi vermeyen 68 akademisyen yer almaktadır.

Tablo 7. Dikte eğitimi verme durumu açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Kategori	Dikte eğitimi veriyor		Dikte eğitimi vermiyor	
	f	%	f	%
01 Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir.	7	15,91	19	27,94
02 Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir.	10	22,73	10	14,71
03 Dikte yazımı bulmaca çözmektir.	5	11,36	8	11,76
04 Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır.	3	6,82	10	14,71
05 Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir.	6	13,64	6	8,82
06 Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır.	3	6,82	5	7,35
07 Dikte yazımı bir ölçme aracıdır.	3	6,82	3	4,41
08 Dikte yazımı şifre/matematiksel problem çözmektir.	3	6,82	3	4,41
09 Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır.	3	6,82	1	1,47
10 Dikte yazımı eğlencedir.	1	2,27	3	4,41
<i>Toplam</i>	44	100	68	100

Şekil 11’de dikte eğitimi veren akademisyenlerin “*bir çeşit dil eğitimidir*” kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada “*müzik eğitiminin temelidir*” görüşü, üçüncü sırada “*çalışmayla gelişen bir yetenektir*” görüşü, dördüncü sırada “*bulmaca çözmektir*” görüşü, beşinci sırada “*dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*”, “*soyutu somutlaştırmaktır*”, “*ölçme aracıdır*”,

Adres Address

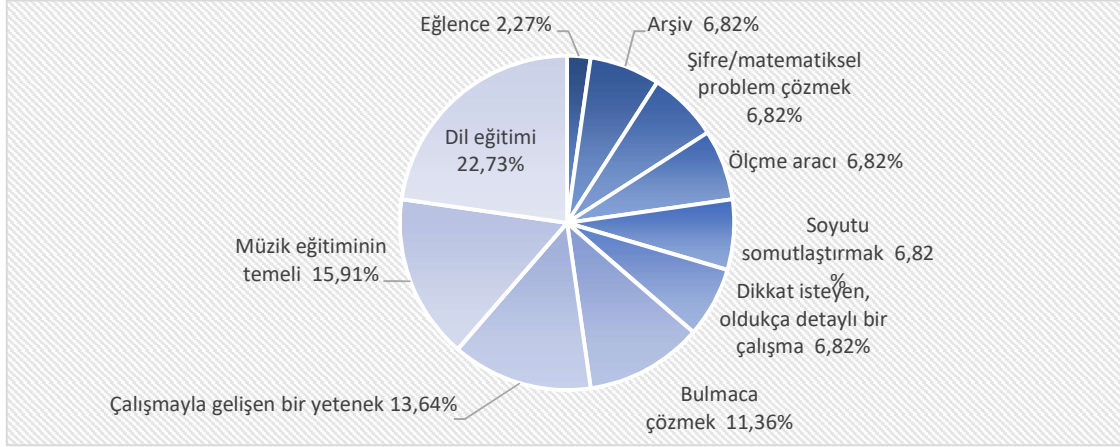
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

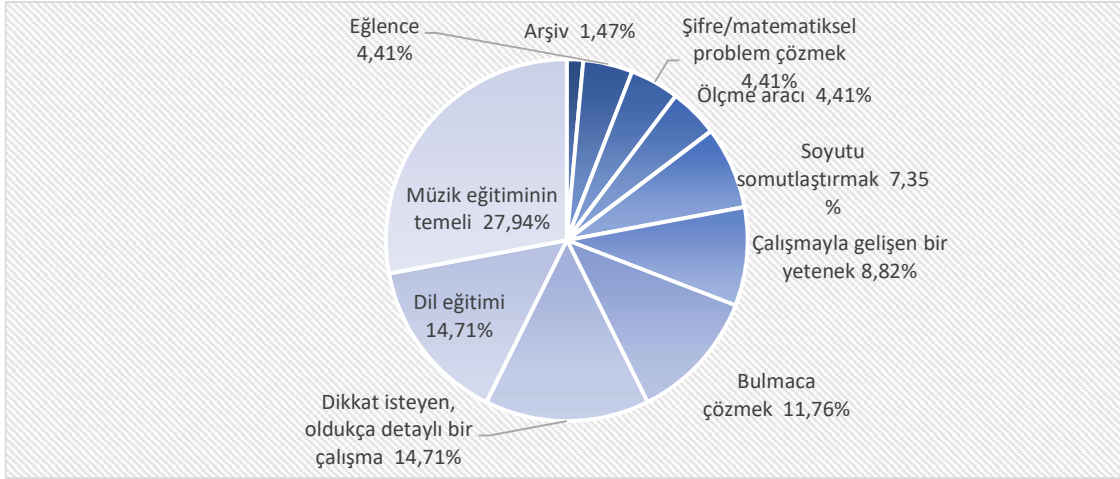
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

“şifre/matematiksel problem çözmektir”, “arşiv oluşturmaktır” görüşleri ve son olarak altıncı sırada “eğlencedir” görüşü yer almaktadır.

Şekil 11. Dikte eğitimi veren akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Şekil 12’de dikte eğitimi vermeyen akademisyenlerin “müzik eğitiminin temelidir” kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada “bir çeşit dil eğitimidir”, “dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır” görüşleri, üçüncü sırada “bulmaca çözmektir” görüşü, dördüncü sırada “çalışmayla gelişen bir yetenektir” görüşü, beşinci sırada “soyutu somutlaştırmaktır” görüşleri, altıncı sırada “ölçme aracıdır”, “şifre/matematiksel problem çözmektir”, “eğlencedir” görüşleri ve son olarak yedinci sırada “arşiv oluşturmaktır” görüşü yer almaktadır.

Şekil 12. Dikte eğitimi vermeyen akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Akademisyenlerin dikte yazımı hakkındaki görüşleri, dikte eğitimi verme/vermeme değişkeni açısından farklılaşmaktadır. Dikte eğitimi veren akademisyenlerin, “Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir” ve “Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir” görüşlerini, araştırmanın genel bulgularına göre daha fazla benimsedikleri görülmüştür. Dikte eğitimi vermeyen akademisyenlerin, “Dikte yazımı eğlencedir” kategorisi dışında tüm kategorilerdeki görüşleri araştırmanın genel bulgularını desteklemektedir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

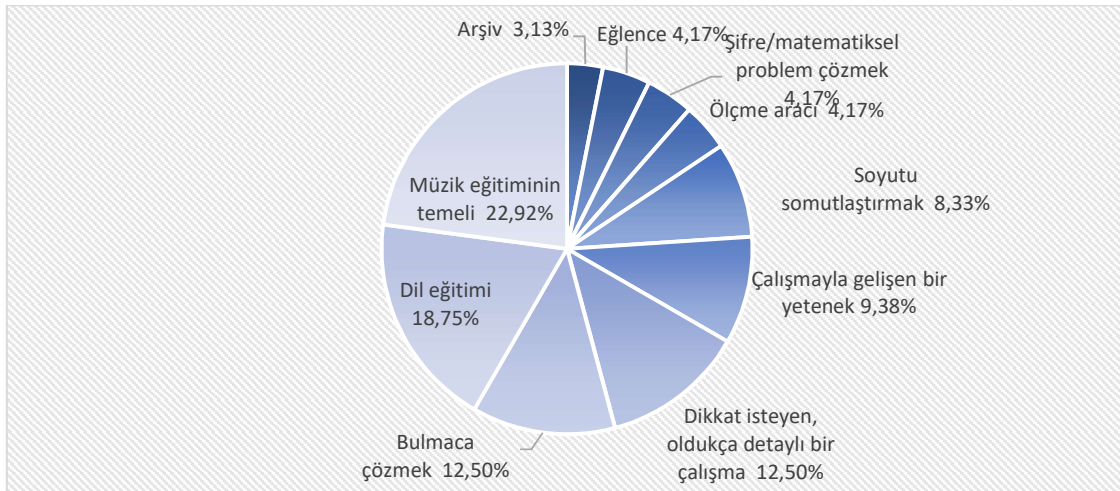
Dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Tablo 8’de örnekleme yer alan akademisyenlerin, öğrenciliklerinde dikte eğitimi alırken kullanılmış olan çalgılar açısından iki gruba ayrıldıkları görülmektedir. Birinci grupta piyanoyla dikte eğitimi almış olan 96 ve ikinci grupta Türk Müziği çalgılarıyla dikte eğitimi almış olan 16 akademisyen yer almaktadır.

Tablo 8. Dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Kategori	Piyano		Türk Müziği çalgıları	
	f	%	f	%
01 Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir.	22	22,92	4	25
02 Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir.	18	18,75	2	12,5
03 Dikte yazımı bulmaca çözmektir.	12	12,5	1	6,25
04 Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır.	12	12,5	1	6,25
05 Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir.	9	9,38	3	18,75
06 Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır.	8	8,33	-	-
07 Dikte yazımı bir ölçme aracıdır.	4	4,17	2	12,5
08 Dikte yazımı şifre/matematikselsel problem çözmektir.	4	4,17	2	12,5
09 Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır.	3	3,13	1	6,25
10 Dikte yazımı eğlencedir.	4	4,17	-	-
<i>Toplam</i>	96	100	16	100

Şekil 13’te piyanoyla dikte eğitimi almış olan akademisyenlerin “müzik eğitiminin temelidir” kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada “bir çeşit dil eğitimidir” görüşü, üçüncü sırada “bulmaca çözmektir”, “dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır” görüşleri, dördüncü sırada “çalışmayla gelişen bir yetenektir” görüşü, beşinci sırada “soyutu somutlaştırmaktır” görüşü, altıncı sırada “ölçme aracıdır”, “şifre/matematikselsel problem çözmektir”, “eğlencedir” görüşleri ve son olarak yedinci sırada “arşiv oluşturmaktır” görüşü yer almaktadır.

Şekil 13. Dikte eğitimini piyano çalgısıyla alan akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı**Adres | Address**

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

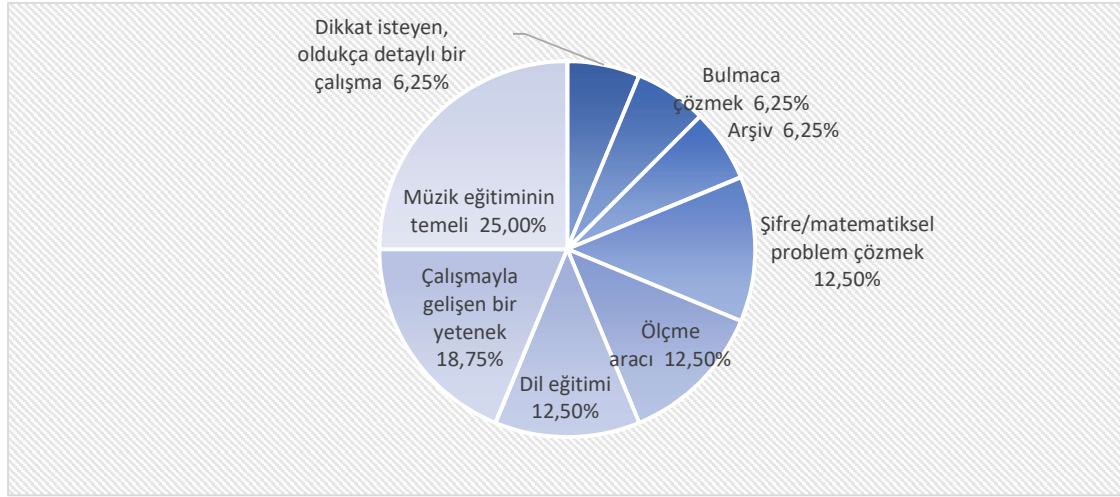
e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

Şekil 14'te Türk Müziği çalgılarıyla dikte eğitimi almış olan akademisyenlerin “*müzik eğitiminin temelidir*” kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada “*çalışmayla gelişen bir yetenektir*” görüşü, üçüncü sırada “*bir çeşit dil eğitimidir*”, “*ölçme aracıdır*”, “*şifre/matematiksel problem çözmektir*” görüşleri ve son olarak dördüncü sırada “*arşiv oluşturmaktır*”, “*bulmaca çözmektir*”, “*dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” görüşleri yer almaktadır. Türk Müziği çalgılarıyla dikte eğitimi almış olan akademisyenlerin dikte yazımı için “*soyutu somutlaştırmaktır*” ve “*eğlencedir*” görüşlerine yer vermediği görülmektedir.

Şekil 14. Dikte eğitimini Türk Müziği çalgılarıyla alan akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Akademisyenlerin dikte yazımı hakkındaki görüşleri, dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı değişkeni açısından farklılaşmaktadır. Piyanoyla dikte eğitimi almış olan akademisyenlerin, “*Dikte yazımı eğlencedir*” kategorisi dışında tüm kategorilerdeki görüşleri araştırmanın genel bulgularını desteklemektedir. Türk Müziği çalgılarıyla dikte eğitimi almış olan akademisyenlerin ise “*Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir*” ve “*Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır*” kategorisi dışında tüm kategorilerdeki görüşleri araştırmanın genel bulgularından farklılaşmaktadır.

Çoksesli dikte eğitimi alma durumu açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Tablo 9’da örneklemede yer alan akademisyenlerin, öğrenciliklerinde çoksesli dikte eğitimi alma durumu açısından iki gruba ayrıldıkları görülmektedir. Birinci grupta çoksesli dikte eğitimi almış olan 92 ve ikinci grupta çoksesli dikte eğitimi almamış olan 20 akademisyen yer almaktadır.

Tablo 9. Çoksesli dikte eğitimi alma durumu açısından akademisyenlerin görüşlerinin dağılımı

Kategori	ÇSDE Almış		ÇSDE Almamış	
	f	%	f	%
01 Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir.	23	25	3	15
02 Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir.	18	19,57	2	10
03 Dikte yazımı bulmaca çözmektir.	10	10,87	3	15
04 Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır.	8	8,7	5	25
05 Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir.	11	11,96	1	5
06 Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır.	7	7,61	1	5
07 Dikte yazımı bir ölçme aracıdır.	4	4,35	2	10

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

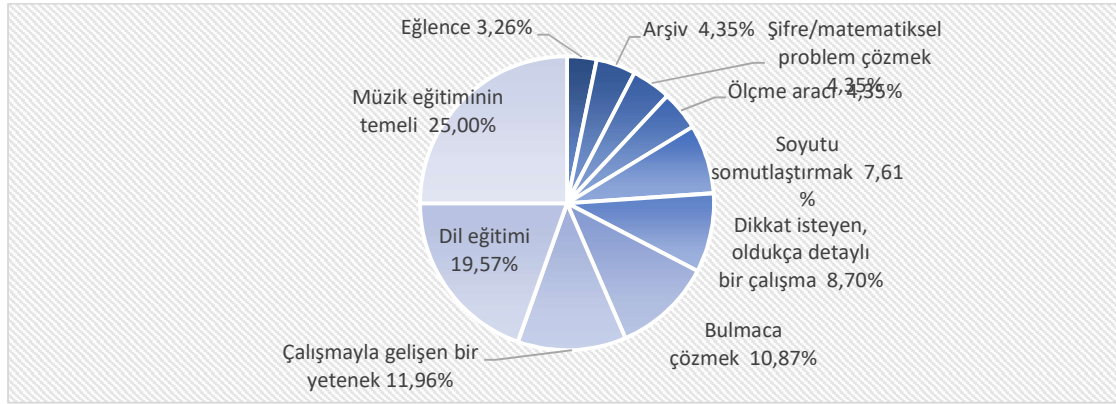
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

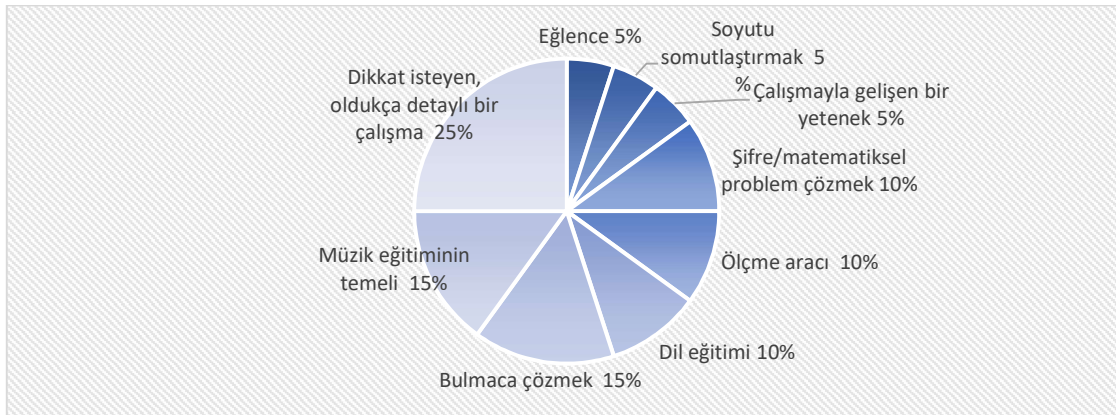
08	Dikte yazımı şifre/matematiksel problem çözmektir.	4	4,35	2	10
09	Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır.	4	4,35	-	-
10	Dikte yazımı eğlencedir.	3	3,26	1	5
<i>Toplam</i>		92	100	20	100

Şekil 15'te çoksesli dikte eğitimi almış olan akademisyenlerin "müzik eğitiminin temelidir" kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada "bir çeşit dil eğitimidir" görüşü, üçüncü sırada "çalışmayla gelişen bir yetenektir" görüşü, dördüncü sırada "bulmaca çözmektir" görüşü, beşinci sırada "dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır" görüşü, altıncı sırada "soyutu somutlaştırmaktır" görüşü, yedinci sırada "ölçme aracıdır", "şifre/matematiksel problem çözmektir", "arşiv oluşturmaktır" görüşleri ve son olarak sekizinci sırada "eğlencedir" görüşü yer almaktadır.

Şekil 15. Çoksesli dikte eğitimi almış akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Şekil 16'da çoksesli dikte eğitimi almamış olan akademisyenlerin "dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır" kategorisini birinci sırada tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada "müzik eğitiminin temelidir", "bulmaca çözmektir" görüşleri, üçüncü sırada "bir çeşit dil eğitimidir", "ölçme aracıdır", "şifre/matematiksel problem çözmektir" görüşleri ve son olarak dördüncü sırada "çalışmayla gelişen bir yetenektir", "soyutu somutlaştırmaktır", "eğlencedir" görüşleri yer almaktadır. Çoksesli dikte eğitimi almamış olan akademisyenlerin dikte yazımı için "arşiv oluşturmaktır" görüşüne yer vermediği görülmektedir.

Şekil 16. Çoksesli dikte eğitimi almamış akademisyenlerin görüşlerinin kategorilere göre dağılımı

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Akademisyenlerin dikte yazımı hakkındaki görüşleri, çöksesli dikte eğitimi alma değişkeni açısından farklılaşmaktadır. Çöksesli dikte eğitimi almış olan akademisyenlerin, “*Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir*” kategorisi dışında tüm kategorilerdeki görüşleri araştırmanın genel bulgularını desteklemektedir. Dikte yazımının çalışmayla gelişen bir yetenek olduğu görüşü, öğrenciliğinde çöksesli dikte eğitimi almış olan akademisyenler tarafından araştırmanın genel bulgularına göre daha fazla tercih edilmektedir. Çöksesli dikte eğitimi almamış olan akademisyenlerin, “*Dikte yazımı eğlencedir*” kategorisi dışında tüm kategorilerdeki görüşleri araştırmanın genel bulgularından farklılaşmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada; müzik okuryazarlığının önemli bir boyutu olarak dikte yazımının, müzik alanındaki akademisyenler tarafından nasıl algılandığı, bu algının ifade edilmesinde hangi metaforlara yer verildiği incelenmiştir. Araştırma sonucunda akademisyenlerin ifade ettiği metaforların on kategoride toplandığı görülmüştür.

Akademisyenlerin %23,21’i dikte yazımını “*müzik eğitiminin temelidir*” görüşüyle ifade etmektedirler. Bu görüş; akademisyenlerin çalıştıkları kurum, mesleki deneyim, dikte eğitimi verme/vermeme, çöksesli dikte eğitimi almış/almamış olma değişkenleri açısından farklılaşmaktadır. Çalıştıkları kurum değişkenine göre güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültelerinde çalışan akademisyenler, mesleki deneyim değişkenine göre 1-10 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenler, dikte eğitimi verme/vermeme değişkenine göre dikte eğitimi veren akademisyenler ve çöksesli dikte eğitimi almış/almamış olma değişkenine göre çöksesli dikte eğitimi almış olan akademisyenler “*Dikte yazımı müzik eğitiminin temelidir*” görüşüne daha az yer vermektedirler.

Akademisyenlerin %17,86’sı dikte yazımını “*bir çeşit dil eğitimidir*” görüşüyle ifade etmektedirler. Bu görüş; araştırma sorusunda ele alınan tüm değişkenler açısından farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Çalıştıkları kurum değişkenine göre konservatuvarlarda ve güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültelerinde çalışan akademisyenler “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Eğitim fakültelerinde çalışan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Mesleki deneyim değişkenine göre 1-10 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenler “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimleri olan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Dikte eğitimi verme/vermeme değişkenine göre dikte eğitimi veren akademisyenler “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Çalmakta oldukları çalgı türü değişkenine göre hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenler bu görüşe, sadece perdeli ya da sadece perdesiz çalgı çalan akademisyenlerden daha az yer vermektedirler. Dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı değişkenine göre Türk Müziği çalgılarıyla dikte eğitimi almış olan akademisyenler ve çöksesli dikte eğitimi almış/almamış olma değişkenine göre çöksesli dikte eğitimi almamış olan akademisyenler “*Dikte yazımı bir çeşit dil eğitimidir*” görüşüne daha az yer vermektedirler.

Akademisyenlerin %11,61’i dikte yazımını “*bulmaca çözmektir*” görüşüyle ifade etmektedirler. Bu görüş; araştırma sorusunda ele alınan tüm değişkenler açısından farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Çalıştıkları kurum değişkenine göre eğitim fakültelerinde çalışan akademisyenler “*Dikte yazımı bulmaca çözmektir*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Konservatuvarlarda çalışan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Mesleki deneyim değişkenine göre 11-20 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenler “*Dikte yazımı bulmaca çözmektir*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimleri olan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Dikte eğitimi verme/vermeme değişkenine göre dikte eğitimi veren akademisyenler “*Dikte yazımı bulmaca*

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

çözmektir” görüşüne daha az yer vermektedirler. Çalmakta oldukları çalgı türü değişkenine göre hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenler bu görüşe, sadece perdeli ya da sadece perdesiz çalgı çalan akademisyenlerden daha fazla yer vermektedirler. Dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı değişkenine göre Türk Müziği çalgılarıyla dikte eğitimi almış olan akademisyenler ve çoksesli dikte eğitimi almış/almamış olma değişkenine göre çoksesli dikte eğitimi almış olan akademisyenler “*Dikte yazımı bulmaca çözmektir*” görüşüne daha az yer vermektedirler.

Akademisyenlerin %11,61’i dikte yazımını “*dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” görüşüyle ifade etmektedirler. Bu görüş; araştırma sorusunda ele alınan tüm değişkenler açısından farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Çalıştıkları kurum değişkenine göre eğitim fakültelerinde çalışan akademisyenler “*Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültelerinde çalışan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Mesleki deneyim değişkenine göre 1-10 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenler “*Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” görüşüne daha az yer vermektedirler. 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimleri olan akademisyenler bu görüşe en fazla katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Araştırma sonuçları, akademisyenlerin mesleki deneyimleriyle doğru orantılı olarak “*Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” görüşünün arttığını göstermektedir. Dikte eğitimi verme/vermeme değişkenine göre dikte eğitimi veren akademisyenler bu görüşe daha az yer vermektedirler. Dikte eğitimi vermeyen akademisyenler bu görüşe en fazla katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Çalmakta oldukları çalgı türü değişkenine göre hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenler bu görüşe, sadece perdeli ya da sadece perdesiz çalgı çalan akademisyenlerden daha fazla yer vermektedirler. Sadece perdesiz çalgı çalan akademisyenler “*Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” görüşüne daha az yer vermektedirler. Dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı değişkenine göre Türk Müziği çalgılarıyla dikte eğitimi almış olan akademisyenler ve çoksesli dikte eğitimi almış/almamış olma değişkenine göre çoksesli dikte eğitimi almamış olan akademisyenler “*Dikte yazımı dikkat isteyen, oldukça detaylı bir çalışmadır*” görüşüne daha az yer vermektedirler. Çoksesli dikte eğitimi almış olan akademisyenler bu görüşe en fazla katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır.

Akademisyenlerin %10,71’i dikte yazımını “*çalışmayla gelişen bir yetenektir*” görüşüyle ifade etmektedirler. Bu görüş; araştırma sorusunda ele alınan tüm değişkenler açısından farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Çalıştıkları kurum değişkenine göre eğitim fakültelerinde ve konservatuvarlarda çalışan akademisyenler “*Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Mesleki deneyim değişkenine göre 1-10 yıl arası, 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan akademisyenler “*Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. 11-20 yıl arası mesleki deneyimleri olan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Dikte eğitimi verme/vermeme değişkenine göre dikte eğitimi vermeyen akademisyenler bu görüşe daha az yer vermektedirler. Dikte eğitimi veren akademisyenler bu görüşe en fazla katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Çalmakta oldukları çalgı türü değişkenine göre sadece perdesiz çalgı çalan ve hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenler bu görüşe, sadece perdeli çalgı çalan akademisyenlerden daha fazla yer vermektedirler. Dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı değişkenine göre Türk Müziği çalgılarıyla dikte eğitimi almış olan akademisyenler ve çoksesli dikte eğitimi almış/almamış olma değişkenine göre çoksesli dikte eğitimi almamış olan akademisyenler “*Dikte yazımı çalışmayla gelişen bir yetenektir*” görüşüne daha az yer vermektedirler. Çoksesli dikte eğitimi almış olan akademisyenler bu görüşe en fazla katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır.

Adres	Address
--------------	----------------

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi	RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
--	---

e-posta: editor@rumelide.com	e-mail: editor@rumelide.com,
tel: +90 505 7958124	phone: +90 505 7958124

Akademisyenlerin %7,14'ü dikte yazımını “*soyutu somutlaştırmaktır*” görüşüyle ifade etmektedirler. Bu görüş; araştırma sorusunda ele alınan dikte eğitimi verme/vermeme değişkeni dışında tüm değişkenler açısından farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Çalıştıkları kurum değişkenine göre eğitim fakültelerinde ve konservatuvarlarda çalışan akademisyenler “*Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Mesleki deneyim değişkenine göre 11-20 yıl arası, 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan akademisyenler “*Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. 1-10 yıl arası mesleki deneyimleri olan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Çalmakta oldukları çalgı türü değişkenine göre sadece perdesiz çalgı çalan akademisyenler bu görüşe, sadece perdeli çalgı çalan akademisyenlerden daha fazla yer vermektedirler. Hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenler ve dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı değişkenine göre Türk Müziği çalgılarıyla dikte eğitimi almış olan akademisyenler “*Dikte yazımı soyutu somutlaştırmaktır*” görüşüne hiç yer vermemişlerdir. Çoksesli dikte eğitimi almış/almamış olma değişkenine göre çoksesli dikte eğitimi almamış olan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır.

Akademisyenlerin %5,36'sı dikte yazımını “*bir ölçme aracıdır*” görüşüyle ifade etmektedirler. Bu görüş; araştırma sorusunda ele alınan dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı ve dikte eğitimi verme/vermeme değişkenleri dışında tüm değişkenler açısından farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Çalıştıkları kurum değişkenine göre eğitim fakültelerinde ve konservatuvarlarda çalışan akademisyenler “*Dikte yazımı bir ölçme aracıdır*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültelerinde çalışan akademisyenler bu görüşe hiç yer vermemişlerdir. Mesleki deneyim değişkenine göre 1-10 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenler “*Dikte yazımı bir ölçme aracıdır*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimleri olan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Çalmakta oldukları çalgı türü değişkenine göre sadece perdeli çalgı çalan akademisyenler bu görüşe, sadece perdesiz çalgı çalan akademisyenlerden daha fazla yer vermektedirler. Hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenler “*Dikte yazımı bir ölçme aracıdır*” görüşüne hiç yer vermemişlerdir. Çoksesli dikte eğitimi almış/almamış olma değişkenine göre çoksesli dikte eğitimi almamış olan akademisyenler “*Dikte yazımı bir ölçme aracıdır*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Çoksesli dikte eğitimi almış olan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır.

Akademisyenlerin %5,36'sı dikte yazımını “*şifre/matematikselse problem çözmektir*” görüşüyle ifade etmektedirler. Bu görüş; araştırma sorusunda ele alınan dikte eğitimi verme/vermeme değişkeni dışında tüm değişkenler açısından farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Çalıştıkları kurum değişkenine göre eğitim fakültelerinde ve konservatuvarlarda çalışan akademisyenler “*Dikte yazımı şifre/matematikselse problem çözmektir*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültelerinde çalışan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Mesleki deneyim değişkenine göre 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan akademisyenler “*Dikte yazımı şifre/matematikselse problem çözmektir*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. 1-10 yıl arası mesleki deneyimleri olan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Çalmakta oldukları çalgı türü değişkenine göre hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenler bu görüşe, sadece perdeli ya da sadece perdesiz çalgı çalan akademisyenlerden daha fazla yer vermektedirler. Sadece perdesiz çalgı çalan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı değişkenine göre Türk Müziği çalgılarıyla dikte eğitimi almış olan akademisyenler “*Dikte yazımı şifre/matematikselse problem çözmektir*” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Çoksesli dikte eğitimi almış/almamış olma değişkenine göre çoksesli dikte eğitimi almamış olan akademisyenler “*Dikte yazımı şifre/matematikselse*

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

problem çözmektir” görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Çoksesli dikte eğitimi almış olan akademisyenler bu görüşe en az katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır.

Akademisyenlerin %3,57’si dikte yazımını *“arşiv oluşturmaktır”* görüşüyle ifade etmektedirler. Bu görüş; araştırma sorusunda ele dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı değişkeni dışında tüm değişkenler açısından farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Çalıştıkları kurum değişkenine göre konservatuvarlarda çalışan akademisyenler *“Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır”* görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültelerinde çalışan akademisyenler bu görüşe hiç yer vermemişlerdir. Mesleki deneyim değişkenine göre 1-10 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenler *“Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır”* görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Çalmakta oldukları çalgı türü değişkenine göre hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenler bu görüşe hiç yer vermemişlerdir. Dikte eğitimi verme/vermeme değişkenine göre dikte eğitimi veren akademisyenler *“Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır”* görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Çoksesli dikte eğitimi almış/almamış olma değişkenine göre çoksesli dikte eğitimi almış olan akademisyenler *“Dikte yazımı arşiv oluşturmaktır”* görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Çoksesli dikte eğitimi almamış olan akademisyenler bu görüşe hiç yer vermeyen grup olarak öne çıkmaktadır.

Akademisyenlerin %3,57’si dikte yazımını *“eğlencedir”* görüşüyle ifade etmektedirler. Bu görüş; araştırma sorusunda ele alınan çoksesli dikte eğitimi almış/almamış olma ve dikte eğitimi verme/vermeme değişkenleri dışında tüm değişkenler açısından farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Çalıştıkları kurum değişkenine göre eğitim fakültelerinde çalışan akademisyenler *“Dikte yazımı eğlencedir”* görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Güzel sanatlar/müzik ve sahne sanatları fakültelerinde çalışan akademisyenler bu görüşe hiç yer vermemişlerdir. Mesleki deneyim değişkenine göre 11-20 yıl arası mesleki deneyimi olan akademisyenler *“Dikte yazımı eğlencedir”* görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Çalmakta oldukları çalgı türü değişkenine göre hem perdeli hem de perdesiz çalgıları çalan akademisyenler bu görüşe hiç yer vermemişlerdir. Perdesiz çalgı çalan akademisyenler bu görüşe en fazla katılım sağlayan grup olarak öne çıkmaktadır. Dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı değişkenine göre piyanoyla dikte eğitimi almış olan akademisyenler *“Dikte yazımı eğlencedir”* görüşüne daha fazla yer vermektedirler. Türk Müziği çalgılarıyla dikte eğitimi almış olan akademisyenler bu görüşe hiç yer vermeyen grup olarak öne çıkmaktadır.

Bu araştırmanın sonuçları; Uçal Canakay (2021)’ın araştırmasından elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Müzik alanındaki akademisyenlerin ve müzik eğitimi almakta olan lisans öğrencilerinin dikteyi ifade etmek için kullandıkları en yaygın metafor *“bulmaca çözmek”* tir. Uçal Canakay (2021)’ın araştırmasında öğrencilerin dikte için en fazla görüşe yer verdikleri kategoriler *“mutluluk veren”* ve *“dikkat gerektiren”* kategorileriyken, Uçal Canakay (2021)’ın araştırmasından farklı olarak, bu araştırmadan elde edilen sonuçlar müzik alanındaki akademisyenlerin dikte yazımını çoğunlukla *“müzik eğitiminin temelidir”* ve *“bir çeşit dil eğitimidir”* kategorileriyle ifade ettiklerini göstermektedir. Uçal Canakay (2021)’ın araştırmasında öğrencilerin en az görüş bildirdiği kategori *“sıkıntı veren”* kategorisidir. Bu araştırmada ise müzik alanındaki akademisyenlerin en az görüş bildirdikleri kategorilerin *“arşiv oluşturmaktır”* ve *“eğlencedir”* kategorileri olduğu görülmüştür. Bu araştırmada; dikte eğitimi alırken kullanılan çalgı değişkeni açısından örnekleme yer alan akademisyenlerin dikte yazımına ilişkin görüşlerinin farklılaştığı görülmüştür. Bu sonuç; diktenin seslendirildiği çalgının dikte etme başarısını ne düzeyde etkilediğini inceleyen Öner (2021)’in araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Dikte yazımı hakkında, müzik eğitimi alan lisans öğrencilerinin yer aldığı araştırmaların yanı sıra farklı eğitim seviyesindeki öğrencilerin, mezunların ve müzik eğitimcilerinin dikte eğitimi hakkındaki görüşlerinin ele alındığı bilimsel araştırmaların yapılması, bu araştırmalardan elde edilen sonuçların

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

öğrenciler ve akademisyenlerle yapılan araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılması; diktenin gerek uygulanması gerekse algılanması noktasında daha detaylı bilgiler edinilmesine olanak sağlayacaktır.

Kaynakça

- Bahşı N. (2022). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dikte becerilerinin değerlendirilmesi. *AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 10 (32), 340-357.
- Ballance, S. E. (2017). *Learning to listen: musical hearing and the construction of musicality in the nineteenth century*. Doctoral dissertation, Santa Barbara: University of California.
- Bozkurt B., Bülbül F., Demir H. (2014). Dikte ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (6), 159-173.
- Bulut, P., Kuşdemir, Y. (2018). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma ve yazmaya ilişkin algılarının metaforlar yoluyla analizi. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 11 (1), 74-66.
- Burç, N., Şen, Y. (2019). Müzik eğitimi alan öğrencilerin müziksel işitme dersinde makamsal dikte yazma becerilerinin belirlenmesi. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 64, 1817-1834.
- Çelikaş, H., Özeke, S. (2019). Müzik öğretmenliği lisans düzeyi öğrencilerinin dikte stratejileri. *Turkish Studies Educational Sciences*, 14 (5), 2255-2273. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.38211>
- Kıral, B. (2021). Nitel araştırmada fenomenoloji deseni: türleri ve araştırma süreci. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 10 (4), 92-103. http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/jret2021_10.cilt_sayi4_pages-93-104.pdf
- Ocak, G., Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 293-310.
- Öner, A. (2021). Türk Müziği işitme eğitiminde enstrüman seçiminin dikte algısına etkisi. *International Journal of Arts and Social Studies*, 4 (7), 204-216.
- Özgül, Y., Tanınmış, G. E. (2016). Ezgisel dikte çalışmalarında bilgisayar destekli eğitimin öğrenci başarısına etkileri. *sed*, 4 (2), s.143-158.
- Takeuchi, O. (1997). Dictation: Is it really effective for language teaching? <http://www2.ipcku.kansai-u.ac.jp/~takeuchi/papers/av20.html>
- Uçal Canakay, E. (2021). Müzik öğretmeni adaylarının müziksel dikte yazmaya ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 18 (4), 665-680. <https://doi.org/10.14687/jhs.v18i4.6260>
- Wright, F. (1921). *Musical Examinations*. New York: The H. W. Gray Company, Sole Agents for Novello and Company, Ltd.
- Yalçın, H. (2022). Bir araştırma deseni olarak fenomenoloji. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22 (Özel Sayı 2), 213-232.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124